

Norsk institutt for by- og regionforskning

Årsrapport 2003





Innhold

Norsk institutt for by- og regionforskning	3
Verdiskaping i instituttsektoren	4
Styrets tilbakeblikk på 2003	6
Årsregnskap 2003	8
Gruppe for regionalforskning	10
Gruppe for demokrati og offentlig styring	12
Gruppe for velferds- og levekårsforskning	14
Gruppe for miljørettet planforskning	16
Gruppe for miljø- og utviklingsforskning	20
Strategiske instituttprogrammer	22
NIBRs internasjonale samarbeid	24
Informasjons- og formidlingsvirksomhet	26
Personalet	28
Publisering	30
Fagkonferanser	34
Prosjekter, prosjektledere og oppdragsgivere	39

Norsk institutt for by- og regionforskning

er et samfunnsvitenskapelig og tverrfaglig forskningscenter for by- og regionforskning. Instituttet har et nasjonalt ansvar for samfunnsvitenskapelig miljøforskning og arbeider også internasjonalt med by- og regionforskning i et miljø- og utviklingsperspektiv.

65 forskere med samfunnsfaglig og planfaglig bakgrunn arbeider ved NIBR. Forskningen finansieres gjennom prosjekter fra Norges forskningsråd og gjennom oppdrag, særlig for offentlige organer i sentralforvaltningen og kommunesektoren. Instituttet har også finansiering fra internasjonale organer.

NIBR har ansvaret for Senter for Plan og KU, et senter for planlegging og konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven.

NIBR er en privat, binæringsdrivende stiftelse, og får en årlig basisbevilgning fra Norges forskningsråd etter bevilgning fra Miljøverndepartementet.

NIBR deltar i Miljøalliansen, som er et strategisk instituttsamarbeid med de seks ledende miljøforskningsinstituttene i Norge. Alliansen omfatter foruten NIBR: Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Norsk institutt for luftforskning (NILU), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) og Senter for jordfaglig miljøforskning (Jordforsk). Transportøkonomisk institutt (TØI) og Norges geotekniske institutt (NGI) er assosierte medlemmer.



Verdiskaping i instituttsektoren

Den norske instituttsektoren har blitt framstilt som eit problem. Den er påstått å vere for stor. Den skal vere for dyr og lite kostnadseffektiv. Instituttsektoren skal angiveleg stå i vegen for ei nødvendig modernisering av universiteta og høgskolane og for kontakten mellom universiteta og næringslivet. Mest tydeleg kom kritikken av instituttsektoren til syne i Technopolis si evaluering av Noregs forskingsråd.

Denne framstillinga av instituttsektoren er ein myte utan empirisk grunnlag. For det første kan ein diskutere om det faktisk er sant at den norske instituttsektoren er mye større enn tilsvarende sektorar i mange andre land. Forestillinga om den omfattande norske instituttsektoren bygger langt på veg på ein myte som kjem av at alle institusjonar som utfører litt forskning, og som ikkje naturleg kan plasserast i næringslivet eller i universitets- og høgskolesektoren, i statistikken blir plassert under «instituttsektoren». Dermed blir instituttsektoren ein statistisk «restkategori», der t.d. alle offentlege institusjonar som rapporterer litt forskingsaktivitet er rekna inn.

For det andre er dei fleste påstandane som elles underbygger forestillinga om instituttsektoren som eit problem, utan rot i den verkelege verda. Ein av dei mest seigliga mytane er at sektoren er dyr, og at forskning ved universiteta er mye billegare. Ein studie som NIFU nyleg gjennomførte for dei samfunnsvitskaplege institutta, viser at mens dei gjennomsnittlege kostnadene for eit samfunnsvitskapleg forskararsverk på universiteta var 736 000 kroner i 2001, var tilsvarende kostnader i dei nasjonale samfunnsvitskaplege institutta 659 000 kroner. I den same undersøkinga avviser eit stor fleirtal av brukarane forestillingar som til dømes at institutta hindrar deira samarbeid med universiteta, at dei er for dyre, at dei manglar relevant kompetanse. På den andre sida understrekar brukarane at

institutta stort sett har god kunnskap om brukarane sitt kunnskapsbehov, at dei har høg og verdifull kompetanse og at brukarane er godt – og til dels svært godt – tilfreds med kvaliteten på forskinga ved institutta.

For det tredje – og det er det viktigaste – må ein difor kunne spørre følgjande: Sjøl om det nå skulle vere slik at vi i Noreg har ein forholdsvis stor instituttsektor, er så det eit problem? Burde vi ikkje heller spørre korleis denne sektoren faktisk fungerer, om den leverer det samfunnet med rimeleg rett kan krevje av den, og på grunnlag av ein slik analyse legge til rette for ein framtidretta og integrert forskingspolitikk der instituttsektoren har sin fornuftige plass? Det er å håpe at det arbeidet som regjeringa har sett i gang med sikte på å utarbeide ny forskingsmelding neste år vil legge eit slikt perspektiv på arbeidet med instituttsektoren.

Som samfunnsvitskapleg institutt og miljøforskningsinstitutt høyrer NIBR heime i den delen av instituttsektoren som har offentleg sektor som viktigaste oppdragsgivar og brukar. Historisk er også dei fleste av institutta innafor denne sektoren bygde opp for å fylle behovet for praktisk orientert – men samtidig forskingsbasert – kunnskap innafor ulike delar av offentleg sektor. Institutta i denne sektoren har over tid bygd opp ein unik kompetanse i det å vere tilretteleggarar av forskingsbasert kunnskap for offentleg sektor. Institutta sitt fortrinn samanlikna med universiteta er at dei sameiner fagleg spisskompetanse med praktisk problemorientering. Samanlikna med konsulentbransjen har institutta det fortrinnet at dei er forplikta til å levere forskingsbasert og uavhengig kompetansebistand, samtidig som dei har med seg noe av konsulentbransjens «kundeorientering».



Instituttjef Jon Naustdalslid

Denne «mellomposisjonen» til den norske instituttsektoren er det viktig å ta vare på og legge til grunn i den vidare utviklinga av norsk forskning. Den gjer denne delen av instituttsektoren til ein ressurs for samfunnet ved at institutta fungerer som bindeledd mellom grunnforskning ved universiteta og praktisk bruk av forskning. Dette bør vidareutviklast og styrkast gjennom ein målmedviten strategi for å bygge ut samarbeidet mellom universiteta og instituttsektoren. Reformene i universitets- og høgskolesektoren har så langt lagt til rette rammevilkår for universitet og høgskolar som tvert imot inviterer til konkurranse mellom dei to sektorane.

Ein uavhengig instituttsektor i spenningsfeltet mellom universiteta og konsulentbransjen er også ein ressurs for samfunnet ved at den bidrar til ein betre offentleg sektor. I ein situasjon der kunnskap blir stendig viktigare som grunnlag for styring av samfunnet, er det viktig at institutta si rolle som praktisk orienterte, men samtidig uavhengige, kunnskapsleverandørar blir tatt vare på og vidareutvikla. Så lenge institutta framleis kan vere uavhengige, er ikkje den relativt tette koplinga mellom departementa og institutta eit problem. Kritikanne bør tenke over at alternativet truleg er at mye av kunnskapsproduksjonen som i dag skjer ved institutta blir lukka inne i departementa og direktorata. Trusselen her er svak grunnfinansiering som truar institutta sin uavhengige posisjon.

Ei svekking av den samfunnsvitenskaplege instituttsektoren vil ikkje opne for ei tettare kopling mellom universiteta og offentleg forvaltning. Tvert imot vil truleg resultatet bli at avstanden mellom samfunnsforskning og samfunnsstyring blir større og at offentleg styring og forvaltning i mindre grad enn i dag blir kunnskapsbasert.



Styrets tilbakeblikk på 2003

Styret 2003

Styreleder

Fylkesmann Tora Aasland
Fylkesmannen i Rogaland

Nestleder

Professor Jørgen Amdam
Høgskolen i Volda

Styremedlem

Avdelingsdirektør
Greta Billing
Kommunal- og regionaldepartementet

Styremedlem

Direktør
May-Britt Nordli
Kommunenes Sentralforbund

Styremedlem

Kommunaldirektør
Halvor S. Karlsen
Stavanger kommune

Styremedlem

Forsker Sigrid Skålnes
NIBR

Styremedlem

Forsker Trine Monica Myrvold
NIBR

Varamedlem

Forsker Kjetil Sørle
(for Sigrid Skålnes, NIBR)

Varamedlem

Forsker Jan Erling Klausen
(for Trine Monica Myrvold, NIBR)

Norges forskningsråd oppnevner ifølge vedtektene NIBRs styre etter forslag fra Miljøverndepartementet (2), Kommunal- og regionaldepartementet (1), Kommunenes Sentralforbund (1) og Norges forskningsråd (1). De ansatte velger 2 representanter.

2003 føyer seg inn i en rekke av år der arbeidet med å møte utfordringene i et sterkt konkurranseutsatt marked for oppdragsforskning har preget aktiviteten. Redusert realverdi på basisbevilgningen, sammen med målsettingen om å styrke forskningens kvalitet og relevans, har samtidig satt viktige rammer for styrets arbeid. Den viktigste ressursen i dette arbeidet har vært en entusiastisk og høyt kvalifisert stab av medarbeidere.

Sammen med den daglige ledelsen har styret i 2003 vært særlig opptatt av å videreutvikle NIBRs organisasjon og strategi i lys av de utfordringene instituttet står overfor. Det er satt i gang en strategi- og organisasjonsutviklingsprosess som har som mål å øke bevisstheten om NIBRs felles verdier og konkurransefortrinn, styrke lederfunksjonen og bidra til en mer offensiv strategi i forhold til NIBRs rammevilkår som oppdragsforskningsinstitutt. Prosessen skal lede til en revisjon av NIBRs strategidokument i løpet av første halvår 2004.

NIBRs leiekontrakt med Forskningsparken utløper i november 2004, og arbeidet med å bestemme NIBRs framtidige lokalisering har vært en sentral oppgave for styret. Som ledd i dette arbeidet har NIBR vært aktivt engasjert i å realisere et nytt nasjonalt, tverrfaglig forskningscenter for samfunns- og miljøforskning i Gaustadbekkdalen. Hvor vidt senteret lar seg realisere i praksis og om de økonomiske rammevilkårene for å inngå i senteret blir akseptable for NIBR vil bli avklart tidlig i 2004.

Faglig aktivitet

Forskningsgruppene utgjør den organisatoriske rammen for NIBRs satsingsområder. I 2003 har aktiviteten vært organisert innenfor følgende fem forskningsgrupper:

- Gruppe for regionalforskning
- Gruppe for miljørettet planforskning
- Gruppe for forskning om demokrati og offentlig styring
- Gruppe for velferdsforskning
- Gruppe for miljø- og utviklingsforskning

NIBR har på oppdrag fra Miljøverndepartementet ansvar for det nasjonale kompetansesenteret Senter for Plan og Konsekvensutredninger.

Denne årsrapporten viser et bredt faglig engasjement i gruppene og en prosjektmasse som er en blanding av kortsiktige og mer langsiktige prosjekter; anvendte oppdragsprosjekter og tung involvering i Forskningsrådets programforskning. Styret er tilfreds med at NIBRs internasjonale engasjement har økt også i 2003. Instituttet deltar i flere store EU-prosjekter og andre internasjonale prosjekter. Til slutt i årsrapporten er det tatt inn en samlet oversikt over NIBRs prosjekter og oppdragsgivere i 2003.

NIBR har i 2003 levert forskning for ca 52 mill. kroner. Dette er ca. fem millioner mindre enn i 2002. Overføringen av den tidligere avdelingen i Nord-Norge til NORUT forklarer mye av denne nedgangen.

I 2003 har i overkant av 15 millioner kroner, eller om lag 38 % av instituttets samlede oppdragsinntekter, kommet fra prosjekter under forskningsrådsprogrammer. Inntektene fra departementer og direktorater summerte seg til ca. 14 millioner kroner i 2003. Et viktig trekk ved departementsfinansieringen i 2003 er at Utenriksdepartementet sammen med NORAD har vært den klart viktigste enkeltoppdragsgiver for NIBR med en samlet prosjektmasse på over 5 millioner kroner. Deretter følger Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Finansieringen fra kommunesektoren holder seg stabil i overkant av 4 millioner kroner også i 2003.

Basisbevilgningen gikk i 2003 ned fra i overkant av 11 millioner til under 10 millioner kroner. Dette henger i det alt vesentlige sammen med en omlegging av NIBRs strategiske instituttprogrammer i 2003. Programmet «Urbanisering og

regional utvikling – rammevilkår, endringsprosesser og konsekvenser» ble etter en prosess med Miljøverndepartementet og Norges forskningsråd omdefinert til et nytt program om «Regionale og lokale samfunns effekter av og tilpasninger til klimaendringer» (ReSoClim), som ikke kunne starte opp før mot slutten av året. Betydelige deler av allokeringen til dette programmet i 2003 måtte derfor overføres til arbeid i 2004.

NIBRs basisbevilgning er liten. I 2003 er den på ca. 18 % av budsjettert omsetning. Selv om realverdien av basisbevilgningen over tid har gått ned, er basisbevilgningen likevel viktig for egendefinert faglig aktivitet, kompetanseutvikling, nettverbygging og strategisk utvikling av instituttets satsingsområder. Styret er bekymret for utviklingen av basisbevilgningen og ser den svake basisfinansieringen som en trussel mot NIBRs muligheter til fortsatt å fungere som et fritt og uavhengig oppdragsinstitutt.

NIBR deltar i en rekke faglige nettverk, og flere prosjekter blir gjennomført i samarbeid med andre forskningsinstitusjoner. Instituttet deltar bl.a. i Miljøalliansen, som foruten NIBR består av NIVA, NILU, NINA, NIKU og Jordforsk.

Basisbevilgningen finansierer også de strategiske instituttprogrammene (SIP). NIBR har i 2003 vært engasjert i fem slike programmer:

- Regionale og lokale samfunns effekter av og tilpasninger til klimaendringer (ReSoClim)
- Bærekraftig utvikling – utfordringer til planlegging og styring
- Miljø og utvikling – institusjoner for en bærekraftig utvikling
- Konsekvensutredninger (felles program med instituttene i Miljøalliansen)
- Nedbørsfeltorientert forvaltning av store vassdrag (felles program med institutter i Miljøalliansen)

Den internasjonale aktiviteten er i løpet av de siste årene blitt stadig viktigere for NIBR. Instituttet er involvert i flere EU-prosjekter, og arbeidet for å sikre instituttet internasjonale oppdrag har resultert i flere betydelige oppdrag, særlig i Afrika og Asia. Til sammen representerer NIBRs internasjonale aktivitet i 2003 en omsetning på over 11 millioner kroner, eller over 20 % av instituttets samlede omsetning.

Organisasjon og personale

NIBRs personale gjennomførte ca. 65,8 årsverk i 2003. Nedgangen fra 2002 henger i det alt vesentlige sammen med at avdelingen i Alta ble overført til Norut. Av den samlede årsverksinnsatsen ble 52,8 årsverk utført av forskerstaben og 13 årsverk av det administrative personalet. Kvinneandelen blant forskerne var 47,3 %, og i den samlede staben 52,4 %. Ved utgangen av året bestod ledergruppa av 3 kvinner og 5 menn. Det ble foretatt 4 nyansettelser i løpet av året, mens en person sluttet ved instituttet.

NIBR har en stab med mye erfaring og høy kompetanse. Over 70 % av staben har kompetanse på forsker II eller forsker I nivå. Ved årsskiftet var 8 av de ansatte i gang med arbeid som tar sikte på å lede fram til doktorgrad. En av NIBRs forskere har avlagt doktorgrad i løpet av året. Den svake basisfinansiering gjør instituttets prioritering av doktorgrader stadig vanskeligere. Også andre former for utvikling og vedlikehold av kompetanse hemmes av svak basisfinansiering. Dette er en bekymringsfull utvikling.

Økonomisk resultat

NIBRs samlede omsetning i 2003 var på 52,2 mill. kroner. Driftsinntektene fordeler seg med ca. 39,9 mill. kroner på oppdragsinntekter og ca. 10,4 mill. på basisbevilgningen. Tilskudd til nasjonale oppgaver står for en inntekt på ca. 0,7 mill. kroner, finansinntektene er på ca. 0,8 mill. kroner, mens ca. 0,6 mill. kroner er inntekter av publikasjonssalg. Regnskapet gjøres opp med et samlet underskudd på ca. 1,6 mill. kroner.

Det negative totalresultatet er et uttrykk for at oppdragsmarkedet er vanskelig, samtidig som kostnadspresset er betydelig. Styret har grepet fatt i dette, bl.a. gjennom tiltak for å styrke organisasjonen og gjøre instituttet mer konkurransedyktig. Styret vil følge den videre utviklingen nøye.

Framtidsutsikter og utfordringer

NIBRs styre er overbevist om at vårt institutt har en viktig rolle å spille som kunnskapsleverandør for beslutningstakere og for allmennheten både i vårt eget samfunn og i økende grad også internasjonalt. Samfunnet trenger uavhengige forskningsmiljøer av NIBRs type som kan bidra med kritisk, men problemorientert og anvendelig kunnskap for forvaltning og politikere og som bidrag til den løpende samfunnsdebatten.

Samtidig er rammevilkårene for instituttsektoren generelt – og også for NIBR – slik at det er vanskelig å drive instituttet på en lønnsom måte.

Instituttsektoren i Norge står på mange måter ved et veiskille. Dersom samfunnet fortsatt vil ha en dynamisk og brukerorientert instituttsektor, forutsetter dette at rammevilkårene for sektoren legges til rette slik at den kan levere uavhengig og faglig basert forskning, samtidig som det drives med økonomisk overskudd. Dette krever som et minimum en styrking av instituttene grunnbevilgning. NIBRs grunnbevilgning, dvs. den delen av basisbevilgningen som instituttet selv kan prioritere bruken av, er nå nede på ca. 6,5 millioner kroner, eller ned mot 11 % av budsjettet omsetning. Det krever også at de forskningspolitiske myndighetene ser nærmere på andre sider ved instituttene rammevilkår, så som momsreglene for forskning, vilkårene for samarbeid mellom universitets- og høyskolesektoren og instituttene og regelverket for offentlige anbud. Forskningspolitikken de nærmeste årene vil være avgjørende for instituttsektorens og for NIBRs framtid. NIBRs styre ser med stor forventning fram til den forskningsmeldingen som vil komme i



Foran fra venstre: Tora Aasland, Trine Monica Myrvold, May-Britt Nordli, Greta Billing. Annen rad: Halvor S. Karlsen, Sigrid Skålnes. Bak: Jørgen Amdam, Jon Naustdalslid.

2005 og håper at denne meldingen vil gi instituttsektoren, og dermed NIBR, bedre og mer forutsigbare rammevilkår enn hva tilfellet er i dag.

NIBR har i løpet av 2003 satt i gang en intern strategi- og organisasjonsutviklingsprosess som skal tydeliggjøre NIBRs profil og legge grunnlag for en framtidig utvikling som vil gi både faglig og økonomisk overskudd. I denne prosessen har alle NIBRs medarbeidere deltatt med engasjement og entusiasme. Denne entusiasmen og den kapital av kompetanse og erfaring som ligger nedfelt i staben av medarbeidere er NIBRs viktigste ressurs for å møte framtiden. Styret vil takke alle for innsatsen i 2003!



Årsregnskap 2003

Utdrag – alle tall i 1000 kroner

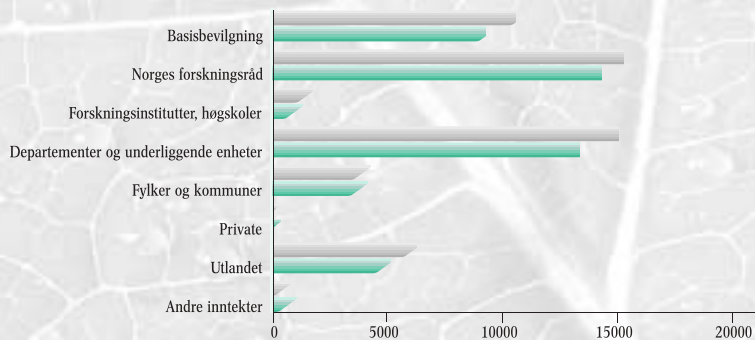
Ansvaret for Økonomi og regnskap er plassert i administrativ stab under ledelse av økonomisjef/ assisterende instituttsjef.

	2003	2002
Driftsinntekter		
Oppdragsinntekter	39 919	43 598
Basisbevilgning	10 484	11 267
Bevilgning til nasjonale oppgaver	720	2 015
Salgsinntekter på publikasjoner	491	596
Andre driftsinntekter	632	149
Sum driftsinntekter	52 246	57 625
Driftskostnader		
Lønnskostnader	35 203	37 481
Direkte prosjektkostnader	9 585	11 267
Ordinære avskrivninger	1 014	942
Kostnader vedr. lokaler	5 335	5 704
Kostnader vedr. publ.virksomheten	486	829
Andre driftskostnader	3 025	3 108
Sum driftskostnader	54 648	59 331
Driftsresultat	(2 402)	(1 706)
Resultat av finansposter	786	853
Årets resultat	(1 616)	(853)

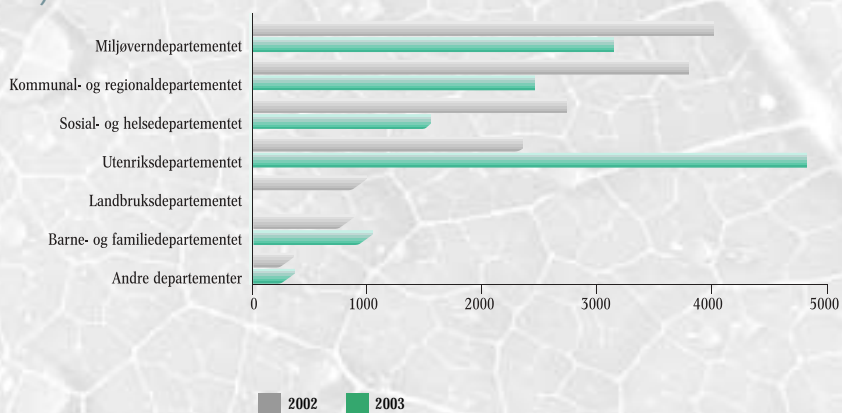
Balanse pr. 31.12.2003

	2003	2002
Eiendeler		
Anleggsmidler	3 020	2 867
Omløpsmidler	36 309	34 794
Sum eiendeler	39 329	37 661
Egenkapital og gjeld		
Innskutt egenkapital	5 000	5 000
Opptjent egenkapital	15 281	16 897
Avsetning for forpliktelser	700	1 673
Kortsiktig gjeld	18 348	14 091
Sum egenkapital og gjeld	39 329	37 661

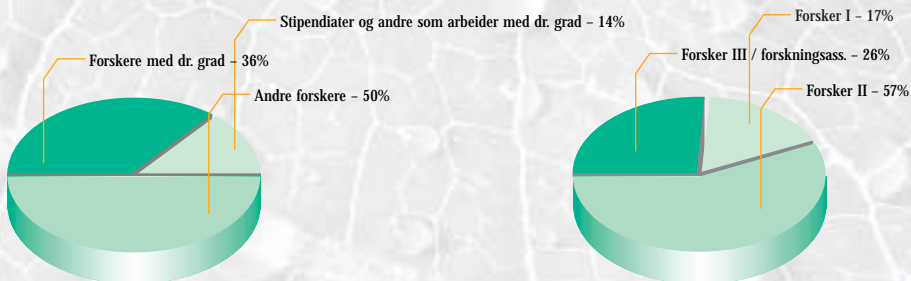
NIBRs finansiering i 2002 og 2003 (tall i 1000 kr.)



Oppdrag fordelt på departementene med underliggende enheter i 2002 og 2003 (tall i 1000 kr.)



Forskerkompetanse 2003



Vi arbeider med problemstillinger knyttet til regional utvikling nasjonalt og internasjonalt

Gruppe for regional-forskning arbeider med problemstillinger knyttet til regional utvikling i vid forstand. Sentralt står forskning om nærings- utvikling, produksjons- og innovasjonssystemer, demo- grafi og arbeids- marked samt regionale virkninger av offentlig politikk og offentlige planleggings- og styrings- systemer.

I skjæringsfeltene mellom disse hovedsatsings- områdene ligger kunnskapsoppbygging om utnyttelse av naturforhold og lokaliseringsbetingelser, lokal og regional identitet, regional utvikling i et internasjonalt perspektiv og nye regionale utviklingsteorier.

Sentrale temaer:

- Næringsutvikling, produksjons- og innovasjonssystemer
- Betydningen av flyttemønster og utdanningsvalg for bosettings- og arbeidsmarkedssystemet
- Virkninger av offentlig politikk og det offentlige planleggings- og styringssystemet
- Utnyttelse av naturforhold og lokaliseringsbetingelser
- Betingelser for lokal og regional identitet
- Nye regionale utviklingsteorier
- Metodeutvikling

ESPON-nettverket

I juni 2002 vedtok EU-kommisjonen programmet «The ESPON 2006 Programme – Research on the Spatial Development of an Enlarging European Union». ESPON står for European Spatial Planning Observation Network. Programmet gjennomføres innen rammen av INTERREG III, som er et initiativ med sikte på å stimulere interregionalt samarbeid i EU, finansiert under European Regional Development Fund (ERDF). NIBR er med i ESPON-nettverket sammen med forskningsmiljøer i 29 land.

Programmet er ett av en rekke tiltak med sikte på å virkeliggjøre det såkalte Europeiske perspektivet på regional utviklingsplanlegging (ESDP), der en balansert og bærekraftig utvikling av EUs territorium forutsettes å bygge på at følgende tre mål realiseres i like stor grad:

- i) økonomisk og sosial samholdighet,
- ii) bevaring av naturressursene og kulturarven, samt
- iii) mer balanserte konkurransevilkår i Europa.

Målene er «oversatt» til tre retningslinjer for regional planlegging:

- i) balansert og polysentrisk byutvikling og partnerskap mellom by og land,
- ii) bærekraftig utvikling, fornuftig forvaltning og beskyttelse av natur- og kulturarv,
- iii) lik tilgang til infrastruktur og kunnskap.

ESPON skal bidra til større klarhet m.h.t. hva sentrale politiske mål, retningslinjer og valgmuligheter innebærer i konkrete territoriale termer.

ESPON består av et tjuetalls forsknings- og utredningsprosjekter. Ti av disse prosjektene er tematiske og tar opp territoriale utviklingstrekk, bl.a. med fokus på demografiske utfordringer, byenes situasjon og roller, by-land relasjoner, tilgang til ulike typer infrastruktur og kunnskap, miljøtrusler og forvaltning av natur- og kulturarven. Ni prosjekter er politikk-effektstudier som tar opp territoriale effekter av sektorpolitikk – bl.a. infrastruktur, landbruk, energi, effekter av strukturfondene og relaterte fond, institusjonelle aspekter og virkemidler – bl.a. knyttet til innføring av ESDP i medlemslandene. To prosjekter har fokus på samordning på tvers av tema. De bygger på og evaluerer resultater fra de øvrige prosjekter, med sikte på:

- i) etablering og tilgjengeliggjøring av systemer av data og indikatorer, territoriale typologier, kart, etc., og
- ii) utvikling av territoriale utviklingsscenarier.

Hvert prosjekt gjennomføres av en transnasjonal prosjektgruppe med deltakere fra minst tre land.

Norge kom formelt med i samarbeidet om ESPON i slutten av januar 2003. NIBR fungerer som såkalt kontaktpunkt for ESPON i Norge. Dette er en koordinerende

funksjon nasjonalt, og mellom ESPON og det nasjonale kunnskaps- og brukermiljøet. NIBR deltar i tillegg som partner i to tematiske prosjekter, nemlig «The role, specific situation and potentials of urban areas as nodes in a polycentric development» med Nordregio som såkalt «Lead Partner», og «The spatial effects of demographic trends and migration» med ITPS i Stockholm som «Lead Partner».

Østfolds småbyregioner i omstilling

I samarbeid med Telemarksforskning og Institutt for Kulturstudier, UiO har NIBR analysert regional utvikling i Østfold. Prosjektet har vært finansiert av NFR-programmet Regut. Det har bestått av flere delprosjekter om regional utvikling, næringsklynger og regionalpolitikk. Rapporter fra prosjektene ble i 2003 utgitt i fire publikasjoner.

I synteseprosjektet har vi analysert mønstre og drivkrefter bak regional utvikling i Østfold. Med regional utvikling menes her befolknings- og næringsutvikling, samt ulike typer av regionaliseringsprosesser. Vi har hatt et helhetlig perspektiv som integrerer endogene og eksogene perspektiver på regional utvikling. Dette har vært utgangspunkt for analyse av flere delsystemer som gir viktige «føringer» og/eller fungerer som sentrale «drivere» i den regionale utviklingen. Delsystemene er næringssystemet, demografi- og mobilitetssystemet og politikk- og plansystemet. Opplegget har forutsatt en allsidig tilnærming til regionbegrepet med analyse av økonomiske regioner, politisk-administrative regioner og utviklingsregionalisering på ulike nivå.

Analysen viser at Østfold de siste tyve årene har gjennomgått store omstillinger fra å være en industriregion i krise og stagnasjon til bli en blandet industri- og serviceregion i vekst. Arbeidsmarkedet er imidlertid fortsatt preget av «mismatch» og strukturell ledighet.

Oslo virker som en magnet på unge. Hvert år prøver 40 000 innflyttere lykken i hovedstaden.

i media

Tro for all del ikke at de har tenkt å bli. 60 prosent flytter ut igjen innen de er fylt 35 år. Men det er en annen historie. - Det er enorm økning i andelen som kommer til Oslo. Over halvparten av landets barnekull er innom en av landets fire store byer mens de er unge. Oslo tar i hvert fall halvparten av disse, sier flytteforsker Kjetil Sørleie i Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR).

Aftenposten 15.08.2003

Generelt påvirkes utviklingen i Østfold sterkt av (inter-) nasjonal økonomi og politikk, utviklingstrekk i naboregionene (Osloregionen, Västra Götaland) samt egenskaper ved fylkets fem småbyregioner med ulik vekst- og attraksjonskraft. En svært ujevn utvikling i småbyregionene skyldes nettopp ulik grad av egenbasert, Osلودominert og transregional utvikling.

Ellers har senterkommuner og småbyregioner hatt svært ulike utviklingspolitiske tradisjoner påvirket av ulike kriseerfaringer og tilgang til statlige utviklingsmidler. De har imidlertid til felles at de har blitt langt mer aktive utviklingsregioner det siste tiåret. I denne sammenheng har Østfold fylkeskommune vært en viktig støttespiller, samtidig som fylkeskommunen også selv har blitt en mer aktiv «utviklingsaktør» gjennom en rekke nye regionale utviklingssamarbeid og offensiver. Samlet har dette bidratt til å styrke fylkets og småbyregionenes samarbeids- og utviklingsevne og attraksjonskraft de senere årene.

Fylket står overfor utfordringer i forhold til egen utviklingsevne, og de enkelte småbyregionene har ulike utfordringer i forhold til egenbasert, Osloinfluert og transregional utvikling. I denne sammenheng er det av betydning at regionene utformer en egen utviklingspolitikk som bidrar til mer integrerte og attraktive bo-, arbeids- og serviceregioner. Tilgangen på lokale arbeidsplasser kan styrkes gjennom en mer regionspesifikk innovasjonspolitik. Det er også en forutsetning at man får til et tettere utviklingssamarbeid i regionene og fylket, og mot Østlandet og Vest-Sverige.

I lys av regionalteori gir Østfoldcaset støtte for behovet av å se endogene og eksogene faktorer i sammenheng ved analyse av regional utvikling. Nyere regionalteori har fokus på det endogene aspektet, og dette er relevant, men kan isolert sett ikke forklare regional utvikling som helhet. Det setter imidlertid et søkelys på viktige endringsprosesser og handlingsmuligheter.



Forsknings sjef Ove Langeland

Utbygging av Kjensvatn kraftverk

Statkraft SF planlegger tiltak for «å utnytte en større del av det energipotensialet som finnes i allerede regulerte og overførte vassdrag som i dag nyttes i Rana kraftverk». Et nytt Kjensvatn kraftverk i Hemnes kommune på Helgeland er under planlegging.

Utbyggingen vil gi muligheter for lokale og regionale leverandører av varer og tjenester og dermed bidra til å opprettholde og evt. skape nye arbeidsplasser – først og fremst i anleggsperioden. Vår kartlegging av potensialet for lokale/regionale leveranser til anlegget viser at det eksisterer mulige lokale leverandører for det meste av investeringsinnsatsen (2/3-deler av totalinvesteringen). Naturlig nok er det de to største kommunene, Rana og Vefsn, som stiller sterkest, men også Hemnes er godt representert innen mange av de næringer investeringsetterspørselen retter seg mot.

NIBR har gjennomført en samfunns-økonomisk vurdering av konsekvensene av planene for bygging av Kjensvatn kraftverk ved bruk av modellen PANDA. Det er benyttet to alternative modellkjøringer, og forskjellen mellom de to alternativene for lokale leveranseandeler er naturlig nok størst i anleggsperioden. Høyalternativet gir en sysselsettingseffekt på 285 personer i investeringsåret, mens

lavalternativet gir 59 sysselsatte. Så snart man er over i regulær drift vil de to alternativene gi lik sysselsettingseffekt på mellom 6 og 9 sysselsatte årlig.

Kjensvatnutbyggingen vil derfor ikke føre til vesentlige endringer i produksjonsutviklingen på sikt. Det er kun sektoren for kraft- og vannforsyning som opplever en varig produksjonsøkning. Innen øvrige sektorer blir effekten marginal så tidlig som i 2005. Produksjonstillene i regionen domineres av aktiviteten i Rana og Vefsn, men inntektene fra driftsperioden vil gi aktivitetsvekst og akkumulerte verdier i Hemnes også på sikt. Utbyggingen ved Kjensvatn kraftverk er imidlertid del av en større utbygging som er under vurdering i Statkraft, og som vil gi større ringvirkninger og større inngrep i naturmiljøet.



En offentlig sektor i endring krever kontinuerlig kunnskapsutvikling om politisk styring og demokratisk legitimitet

Kommunesammen- slutningenes legitimerings- grunnlag

Spørsmålet om kommunesammen- slutninger er igjen kommet høyt på den politiske dagsorden. Flere har tatt til orde for til dels omfattende sammenslutninger, ofte begrunnet i hensynet til en effektiv tjenesteproduksjon. Andre er kritiske til dette, begrunnet i en frykt for en svekkelse av lokaldemokratiet. NIBR har, på oppdrag fra Kommunenes Sentralforbund, gjennomført en studie av hvilke hensyn som legitimerer kommunesammen- slutninger. I undersøkelsen gjøres det et skille mellom demokratiske verdier på den ene siden og hensynet til effektiv tjenesteyting på den andre siden.

Når det gjelder demokratiske verdier, undersøker studien både hvilken betydning kommunistørrelse har for befolkningens forankring i og identifikasjon med den kommunen de bor i, og hvilken betydning kommunistørrelse har for innbyggernes direkte politiske deltakelse og for valgdeltakelsen. Undersøkelsen viser at kommunistørrelse og kommunesammenslutninger bare har en begrenset effekt på disse sidene ved lokaldemokratiet. For så vidt som svekkelse av kommunens demokratiske kvaliteter har vært et hovedargument i motstanden mot sammenslutninger, viser denne studien at dette bare i svært beskjeden grad vil være tilfelle.

Studien viser videre at det nettopp er spørsmål knyttet til den kommunale tjenesteytingen som står sentralt i den

lokale debatten omkring kommune- sammenslutninger. Særlig gjelder dette den geografiske fordelingen av tjeneste- tilbudet innenfor en ny storkommune. Stortingets diskusjoner om kommune- sammenslutninger er kjennetegnet av ideologisk argumentasjon om følger for lokaldemokratiet. I de lokale debattene er slike argumenter stort sett fraværende. Det er pragmatiske hensyn knyttet til den materielle nytteverdi av sammen- slutningen som er det viktige.

Det argumenteres for at effekter av kommunesammenslutninger på kommunal tjenesteproduksjon må ta utgangspunkt i grunnleggende trekk ved tjenestene. Potensialet for å hente ut stordriftsfordeler avhenger av tjenestetype og kostnadsstruktur. Mens det innenfor sentral- og sektoradministrasjonen er klare stordriftsfordeler, er det innenfor skole- og barnehagesektoren andre faktorer enn kommunegrensene som bestemmer ressursinnsatsen. Samtidig vil en for noen tjenester kunne oppnå kvalitetsgevinster ved sammenslutninger, selv der stordriftspotensialet er lite.

Bruk og vern av verdifulle natur- og kulturlandskap

Nye verneområder opprettes stadig, også i områder med aktiv næringsvirksomhet. I vernesaker reises spørsmålet om hvordan bruk og vern kan kombineres. Gruppe for demokrati og offentlig styring og Gruppe for miljørettet planforskning har gjennom flerfaglige samarbeidsprosjekter studert hvordan arealplanlegging, naturvern og partnerskapsbaserte avtaler evner å

kombinere bruks- og vernehensyn i forvaltningen av verdifulle natur- og kulturlandskap. Studiene omfatter både landområder og kystsonen og tar for seg landskapsvernområder og LNF-områder i kommuneplanene.

En konklusjon er at landskapsvern i større grad enn arealplanlegging ivaretar naturverdier over tid, først og fremst ved å hindre utbygginger. I LNF-områdene tillates utbygginger av boliger og næringsbygg. På den andre sida er det større konflikt mellom bruk og vern i verneområdene. Landskapsvern tillater tradisjonelt landbruk og fiske. Nye, utradisjonelle næringer, som gårdsturisme og oppdrett, er konfliktfylte. Landskapsvern er en statisk verneform, og fylkesmennene mangler verktøy for å vurdere konsekvensene av slike initiativ. På den måten kan landskapsvern hindre en lokal næringsutvikling som ikke truer vernegrunlaget.

Vernemyndighetene synes i for liten grad å prioritere arbeidsformer som forebygger og forhindrer konflikter med lokalbefolkningen. Forvaltningsplaner foreligger ikke alltid, og rådgivende samarbeidsutvalg mellom verne- myndighetene og berørte fungerer ofte dårlig. Der dette fungerer, er det et nyttig redskap for å forhindre motsetninger, finne mellomløsninger og skape forståelse for vernet. En konklusjon fra studien er at heller enn å fokusere på statlig eller kommunal forvaltning, er det viktigere at det etableres prosesser og institusjoner som sikrer lokale interessenter deltakelse og innflytelse, og at lokalkunnskap og lokale verdier også vektlegges.

Studien tar også for seg partnerskaps- basert forvaltning ut fra bruks- og verneplan. Denne løsningen bygger på avtaler mellom staten og grunneierne. Dette forutsetter at grunneierne får reell innflytelse, at ansvarsdelingen for forvaltning og skjøtsel er klarlagt, og at grunneierne kompenseres for tap. At avtalen er tidsbegrenset, er en svakhet.

Ordfører-ja til færre kommuner

i media

Flertallet av norske ordførere mener Norge har for mange kommuner. Over 40 prosent av ordførerne sier samtidig ja til å slå sin kommune sammen med nabokommunen. Forsker Leif Arne Heløe frykter ikke at demokratiet vil tape på sammenslåingene:
- Ut fra det vi vet er det lite trolig. Samtidig kommer det an på hvilke sider ved demokratiet man legger vekt på, sier Heløe ved Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR).

At grunneierne neppe ville gått inn for partnerskapet uten under trussel om vern, gjør dette til et lite realistisk alternativ til arealplanlegging.

Opptappingsplanen for psykisk helse

Gruppe for demokrati og offentlig styring leder tre av NIBRs seks prosjekter innenfor evalueringen av Opptappingsplanen for psykisk helse. Opptappingsplanen innebærer overføring av øremerkede midler til psykisk helsearbeid i kommunene. Samtidig stilles det krav til at kommunene utvikler planer for dette arbeidet, og til at arbeidet foregår innenfor rammer av lovreguleringer og forskrifter.

Det første prosjektet evaluerer hvordan statlige styringsvirkemidler slår inn overfor kommunene. Prosjektets fokus er på kommunal organisering av det psykiske helsearbeidet. Opptappingsplanen forutsetter at oppbyggingen av tjenestene overfor innbyggere med psykiske problemer skjer innenfor det ordinære tjenesteapparatet, og at det ikke utvikles egne tjenesteenheter for denne gruppen. Planen legger vekt på at brukerne skal få et helhetlig og samordnet tilbud. Foreløpige observasjoner er at Opptappingsplanen har medført klarere oppmerksomhet mot psykisk helsearbeid på kommunalt nivå, men at de fleste kommunene har samlet sin kompetanse i en egen enhet eller tjeneste. De kommunene som har en egen enhet, har etablert flere tiltak for samordning av tjenestene. Kommunene trekker i begrenset grad inn kultursektoren, barnehagene og skolene i det psykiske helsearbeidet.

Det andre prosjektet er opptatt av hvordan det legges til rette for involvering av brukere i tjenestefordelingen innfor det psykiske helsearbeidet. Prosjektet omfatter alle nivåene i tjenestefordelingssystemet, og har fokus på yrkesgruppens håndtering av brukeres rett til å bli involvert, samt på om, og i tilfelle på hvilke måter, brukere deltar i råd og utvalg. Foreløpige observasjoner tyder på



Forskningsjef Hilde Lorentzen

at brukere involveres i forholdsvis stor grad på kommunalt nivå, men at involveringen avtar i 2. og 3. linjen.

Det tredje prosjektet er opptatt av kompetanse og kompetanseutvikling innenfor det psykiske helsearbeidet. Opptappingsplanen legger opp til en storstilet økning i antallet ansatte innenfor psykisk helsearbeid på alle nivåer. Prosjektet evaluerer kommunenes arbeid med rekruttering og fagutvikling. Prosjektet retter også fokus mot dilemmaet kommunene står overfor i kravet om å kunne tilby både breddetiltak og spesialiserte tiltak til brukere av psykiske helsetjenester.



Vår visjon er å bidra med ny kunnskap som er relevant for en positiv utvikling i et velferdssamfunn i sterk omforming

Utbredelse av partnervold i Norge

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom NIBR og NTNU i Trondheim, og det er finansiert av Norges forskningsråd og Norske kvinners sanitetsforening. Statistisk sentralbyrå har stått for datainnsamlingen, som ble avsluttet ved årsskiftet 2003/2004. 7800 kvinner og menn i alderen 18 til 59 år fikk tilsendt et spørreskjema i posten. I alt besvarte ca. 4600 personer spørreskjemaet. Hovedresultatene fra undersøkelsen vil foreligge sommeren 2004, og prosjektet skal være avsluttet ved utgangen av året.

Hensikten med denne studien er i første rekke å kartlegge omfanget av vold i parforhold i Norge. Slike landsomfattende undersøkelser har tidligere vært utført i en rekke land, men det er første gang dette blir utført her hjemme. Undersøkelsen vil kartlegge både menns og kvinners erfaring med fysiske maktmidler som ledd i konflikthåndtering i parforhold. Forekomsten av slike hendelser settes både inn i et livslangt og i et siste års perspektiv. Studien skal videre avdekke forløpet og i hvilken kontekst voldshandlingene ble utført, ved å beskrive hva som kjennetegner de situasjoner der fysisk makt i parforhold kommer til anvendelse. Undersøkelsen vil også belyse handlingsstrategier – som bruk av sosiale nettverk og offentlige tjenester – i etterkant av episoder hvor fysisk makt og vold har forekommet.

Gruppe for velferds- og levekårsforskning har som visjon å bidra med ny kunnskap som er relevant for en positiv utvikling eller avdekke negative trender i et velferdssamfunn i sterk omforming. Forskningen omfatter beskrivelser og analyser av oppvekst, familieforhold, sosial ulikhet, sosiale og kulturelle endringsprosesser, marginalisering, integrasjon og fordelingsmessige aspekter ved offentlig politikk. Evaluering av offentlige tjenester, planer, forsøk og forebygging innen helse- og sosialfeltet, samt på det kulturpolitiske området, har en sentral plass.

Problemstillinger omkring identitet og tilhørighet er relevante i mye av forskningen. Et viktig forskningsområde dreier seg om ungdom, vold og gjengdannelser. Forskerne studerer dessuten sosiale implikasjoner ved bruk av ny teknologi blant barn og ungdom.

Sentrale temaer:

- Levekår og sosio-demografi
- Velferdsordninger og -tjenester – offentlige og frivillige – herunder eldreomsorg og bolig
- Skoleutvikling, teknologi og sosiale implikasjoner
- Barn, ungdom og familie – herunder barnevern og psykisk helse
- Innvandrings- og flyktningproblematikk, etnisitet
- Kulturpolitiske spørsmål
- Gjeng- og voldsproblematikk
- Forebygging

I tillegg til denne hovedundersøkelsen, har det blitt samlet inn data fra en rekke av landets krisesentre for å kartlegge den type vold som klientene ved krisesentrene har opplevd. Dataene vil belyse i hvilken grad vi fanger opp den type vold disse ofrene har vært utsatt for. En viktig del av prosjektet vil også være å belyse hvilke kjennetegn som særpreger voldsofre, både i befolkningen og på krisesentrene.

Alternativer til barnehjem i Nordvest-Russland

Antallet barn i barnehjem øker i Russland på tross av at offisiell politikk er at man bør finne alternative omsorgsformer. Hva skal til for å utvikle alternativer til institusjonsomsorg i Russland? Vil karene for utvikling av alternativer til tradisjonelle barnehjem i Nordvest-Russland er hovedproblemstillingen i et russisk-norsk forskningsprosjekt ledet av NIBR.

Det er få tilbud utenom barnehjem til foreldreløse barn i dette området. De russiske myndighetene – både kommunale, fylkesmyndigheter og statlige myndigheter – fører nå en barnevernspolitikk som skal bidra til å redusere tallet på barn i barnehjemmene og få flere foreldreløse barn over i ulike typer fosterhjem og mindre institusjoner som er mer familiepreget. Prosjektet tar sikte på å få fram den russiske politikken og russernes erfaringer overfor et nordisk miljø, samt å utvikle kunnskapen i russiske miljøer om alternativer til

tradisjonelle barnehjem.

Barns og ungdoms situasjon har høy prioritet i det nordiske samarbeidet med Nordvest-Russland, og prosjektet går inn under rammen for Nordisk Ministerråds «Nordic Action Plan for Children and Young Adults in the Adjacent Areas». Prosjektet hadde en pilotperiode i 2002, og er i perioden 2003–2005 et samarbeidsprosjekt mellom russiske, norske og svenske forskere og praktiskere. Det er gjort feltarbeid på by- og regionnivå i Arkhangelsk, med intervjuing av politikere, praktiskere og representanter for myndighetene. I Russland samarbeider NIBR med Instituttet for psykologi og sosialt arbeid ved Pomor Universitetet i Arkhangelsk og Moskvas statlige universitet for sosialt arbeid. Sammen har forskerne fra de tre instituttene publisert NIBR-rapporten «Orphans in Russia. Policies for family-like alternatives». I forbindelse med prosjektet ble det høsten 2003 gjennomført et seminar i St. Petersburg med forskere og praktiskere fra Russland, Norge, Sverige og Danmark.

Utvikling, status og utfordringer i kommunenes pleie- og omsorgstjenester

Som oppfølging av vårt arbeid med evaluering av det statlige prosjektet Handlingsplan for eldreomsorgen (HPE) har NIBR på oppdrag fra Kommunenes Sentralforbund utarbeidet rapporten Utvikling, status og utfordringer i kommunenes pleie- og omsorgstjenester.

Spør norske par om vold

i media

7800 kvinner og menn blir i disse dager bedt om å besvare mer enn 50 detaljerte spørsmål om vold i parforhold. Dette er den største norske spørreundersøkelsen om partnervold noensinne. Hittil har slike studier konsentrert seg mest om vold mot kvinner. Nå håper vi at mennene forteller om volden som også rammer dem, sier Thomas Haaland (NIBR). Forskerne håper at svarene de nå får kan si noe om årsakene til vold, om enkelte grupper er mer utsatte for vold enn andre, og om hjelpetiltakene som finnes virker slik de skal. På lengre sikt håper de at undersøkelsen kan brukes i arbeidet med å forebygge vold.

Gjennom HPE har institusjonsomsorgen blitt trappet ned gjennom forstøtt nedbygging av aldershjemmene. Nybyggingen av sykehjem har vært moderat, men innen 2005 vil nesten halvparten av sykehjemmene være ombygde til enerom, utbedret, modernisert eller nybygde. HPE har betydd en boliggingjoring av omsorgspolitikken og har i betydelig grad vart en omsorgsboligreform. Innen 2005 vil det vart 26 000 slike boliger, og 6 av 10 arsverk i hjemmetjenestene vil ga til beboere i kommunale boliger til pleie- og omsorgsformal.

Samtidig har hjemmetjenestene vokst med 30 000 arsverk de 15 siste ara. Det har funnet sted en omprofilering mot intensivert hjelp, idet arsverk pr bruker er doblet i denne tida. Det har bidratt til a realisere malsettingen om at alle skal gis anledning til a bo hjemme sa lenge som onsket, og dette har styrket brukernes sjolbestemmelse og verdighet.

I forlengelsen av denne beskrivelsen av status har vi droftet noen sarskilte utfordringer knyttet til a viderefore og befeste den positive utviklingen i pleie- og omsorgstjenestene i et nasjonalt perspektiv:

A sikre kommunenes okonomiske grunnlag for drift. Den overordnete utfordringen er en kommuneokonomi som sikrer den nodvendige driftsoppfolging. I perioden 2002-2005 trengs det 4-5 friske milliarder for a kunne drive de enheter som bygges da.

A rekruttere nok kvalifisert personell.

Det ma framskaffes 30 000 nye arsverk i omsorgssektoren fram til 2020 samtidig som en beholder de som er. Det er viktig a kvalifisere og holde pa de om lag 40 000 uten relevant formell utdanning gjennom kompetanseheving og faglig utvikling. Det er en sarslig utfordring a skape rekrutteringsgrunnlag blant unge i en sektor med negativt rykte.

A befeste og utdype omsorgsboligenes funksjon.

Boliggingjoringen er den mest markante endringen i omsorgstjenestene i nyere tid. Politikere og publikum er imidlertid skeptiske til om boligene gir doognkontinuerlig trygghet. Kunnskapen om det kostnadmessige grensesnittet mellom omsorgsbolig og sykehjem er ogsa svak.

A utvikle sykehjemmenes framtidige funksjon.

De fleste sykehjemmene er i dag hybrider med bade medisinske og boligmessige ambisjoner. Sykehjemmene ma fases bedre inn i tilbudskjeden i forhold til boliggingjoring og hjemmetjenester.

A utvikle samordning og kommunikasjonsintensiv ledelse.

Sektoren er omfattende, mangslungen og ustabil, samtidig som brukerne er sammensatte og oppgavene blandet. Det ma erkjennes og legges til rette for at en god omsorgstjeneste stiller store krav til kommunikasjon, samordning og arbeidsorganisering.

A skape et helhetlig og samordnet betalingsystem.

Det tradisjonelle skillet mellom institusjoner og hjemmetjenester, mellom helsetjenester og sosialtjenester er funksjonelt fjernet. Tjenestene er oftest forbundet i en driftsmessig organisatorisk enhet med samlet ansvar og tilbud overfor den enkelte. Regelverket, finansieringsordningene og betalingsreglene er imidlertid formet ut fra den tradisjonelle strukturen. Utfordringen er a fa etablert et helhetlig og tjenestenoytralt betalingsystem for omsorgstjenestene.



Forskningssjef Sidsel Sverdrup



Vi er opptatt av problemstillinger knyttet til ramme vilkårene for bærekraftig utvikling, areal- og ressursforvaltning og praktisering og utvikling av det norske plansystemet

Gruppe for miljørettet planforskning er opptatt av problemstillinger knyttet til rammevilkårene for bærekraftig utvikling, areal- og ressursforvaltning og praktisering og utvikling av det norske plansystemet. Sentrale temaer er byutvikling – herunder areal-/transport- og boligpolitikk – kulturvern, friluftsliv samt konsekvensutredninger. Gruppen er tverrfaglig sammensatt og omfatter også Senter for Plan og KU som er et nettverks- og informasjonssenter for forvaltningen, konsulentbransjen og forskere som arbeider med planlegging og konsekvensutredninger.

Sentrale temaer:

- Planteori og plansystemets virkeområde
- Konsekvensutredninger
- Bærekraftig utvikling og miljøpolitikk
- Arealbruk, mobilitet og reiseatferd
- Bystruktur, bebyggelsesstruktur og byutvikling
- Livsformer, boligformer og urbanitet
- Landskaps- og naturressursforvaltning

Boligplanlegging og boligpolitikk

Dette er et omfattende forskningsfelt og et område Gruppe for miljørettet planforskning vil prioritere framover. For et par år siden presenterte vi en studie av kommunal boligpolitikk hvor denne ble karakterisert som fragmentert og reaktiv. En av kommunene som var med i denne undersøkelsen – Asker – satser nå proaktivt i forhold til aldersgruppen over 50 år (50+). Som ledd i denne satsingen gjennomfører vi i øyeblikket en undersøkelse av boligpreferanser for framtidens eldre i kommunen. En tilsvarende undersøkelse på landsbasis er igangsatt med bevilgning fra Husbanken. Hensikten er å bedre forutsetningene for å kunne drive en mer framtidsrettet og aktiv boligpolitikk overfor eldre.

Vi har også i lengre tid arbeidet med å legge grunnlaget for et bredere spekter av boligtilbud gjennom bofellesskap; utvikling av mer fleksible boligtilbud. Vi har kalt det Bolig+ eller «boliger med nogo attåt» og arbeider for at slike muligheter skal bli en vanligere del av det norske boligtilbudet. Det siste året har vi også presentert en historisk studie av den gode boligen – slik norske boligplanleggere har tenkt den i siste del av forrige århundre. Jon Guttu disputerte ved Arkitektthøgskolen i Oslo med dette

arbeidet i høst. Avhandlingen forteller historien om boligplanleggenes idealer slik de ble utviklet i fagdebatten i perioden 1945–90. Hva har fagfolkene holdt opp som forbilder, og hva har de bekjempet? Hvordan har de begrunnet sine holdninger? Og hvilken sammenheng kan spores til utfordringer i samfunnet?

Kultur som byutviklings-element eller -motor

Kulturplanlegging har de siste 20 årene vært et sentralt tema på den bypolitiske agendaen nesten over hele verden. Den interurbane konkurransen har økt, og et av midlene til å profilere byen, er å satse på kultur i bred forstand (arkitektur, sport, museer, attraktive bosteder og et attraktivt, uformelt byliv). Statsbygg har initiert kulturplanlegging i Bjørvika og vil utarbeide en generell «veileder» i kulturplanlegging. NIBR er prosjektleder for dette arbeidet hvor vi samarbeider med Arkitektthøgskolen i Oslo. Inkludert i prosjektet er casestudier i Odda og Narvik. Disse stedene ønsker å anvende kultur som strategi for å revitalisere tidligere industriområder ved havnen. Sentrale spørsmål er: Hva er kultur? Hva er bykultur? Hvordan etablere kulturaktiviteter i området både før og under utbyggingsarbeidet. Hvordan møte utfordringen når det gjelder kultur som bykonkurransestrategi tilpasset den

enkelte by: hvordan lykkes når alle bykommuner satser på kultur som utviklingsstrategi?

Vi anser at kulturplanlegging blir et viktig innsatsområde i mange byer de neste 10–15 årene som motvekt til en økende deindustrialisering. Utfordringene er mange, ikke minst å utvikle en unik kulturprofil. Dette vil ta tid og krever store investeringer. Forventningene er ofte urealistiske, bl.a. fordi den lokale institusjonelle kapasitet til å drive strategisk kulturplanlegging er for dårlig. Vi ønsker å prioritere dette forskningsfeltet med utgangspunkt i vår kompetanse i kulturminneplanlegging, by- og planleggingsstudier, forvaltningsstudier og ekspertise på planlovområdet.

Forvaltning av natur- og kulturverdier

Delegering av ansvar og oppgaver har helt siden 1980-tallet vært en av de viktigste reformene for å modernisere offentlig sektor. På nittitallet har vesentlige oppgaver innen kulturminnevern og miljøvern blitt desentralisert. Gruppe for miljørettet planforskning har arbeidet med en rekke prosjekter med slike temaer de siste årene, bl.a. delegering av avgjørelser i innsigelsessaker til fylkeskommunen i Akershus, delegering av forvaltningsmyndighet for vernede områder i

Forskningsprosjekt om bylivet: Nærmiljø lite tilpasset moderne byboere

i media

Urbane beboere i dag bryr seg ikke mye om naboer og nærmiljø. Likevel planlegges nye nærmiljøer etter gamle ideer om sosial omgang som i tradisjonelle lokalsamfunn, hevder forsker John Pløger (NIBR). Han etterlyser mer hensyn til det bymessige. – Urbane beboere, som ikke bryr seg om nærmiljøet, lever sitt sosiale liv sammen med venner – uansett hvor de bor. Jeg mener at man har forsømt dem i byplanlegging og bypolitikk, sier han.

Aftenposten 29.11.2003

Setesdal-Ryfylkeheiane til kommunene, kommunen som forvalter av naturverdier gjennom arealplanlegging og delegering av kulturminnevernet til kommunene.

Disse undersøkelsene gir ikke noe entydig svar om lokal forvaltning av miljø-, natur- og kulturverdier. Mye tyder på at kommunal praksis avhenger av de institusjonelle rammene og mandatet for den enkelte oppgave. Dette innebærer for eksempel at selv om kommunene kan være liberale i forhold til utbyggerinteresser gjennom arealplanlegging, kan kommunene forvalte vernede områder i tråd med vernets intensjoner. Ansvar ser dermed ut til å virke forpliktende for kommunene. Mange kommuner ønsker imidlertid ikke å påta seg flere oppgaver innen miljø- og kulturminnevern så lenge det ikke følger ressurser med oppgavene.

Vi har belyst betingelser for en integrert forvaltning og planlegging for kystsonen som ivaretar hensynet til både naturbasert næringsutøvelse og naturverdier. Dette er gjort ved å studere hvordan disse verdiene er blitt ivare tatt gjennom forvaltning etter naturvernloven og etter plan- og bygningsloven. Vårt hovedfunn er at verneinteressene står relativt sterkt i forhold til næringsinteressene i forvaltningen av landskapsvernområdet, og relativt svakt i den kommunale kystsoneplanleggingen.

Verdsetting av rekreasjonsverdier

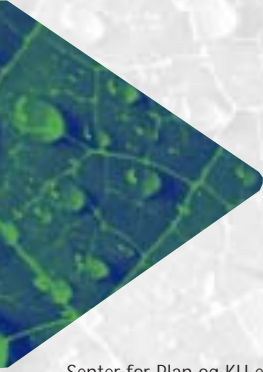
Verdsetting er et viktig element i forvaltningen av natur- og kulturmiljøet og ved gjennomføring av konsekvensvurderinger, verneprosesser og som grunnlag for utvikling av arealnormer og miljømål i kommunal planlegging. Verdier er imidlertid en sosial konstruksjon, og verdsetting en prosess med klare subjektive elementer, hvor resultatet avhenger av det verdiperspektivet som ligger til grunn for de formelle verdsettingsprosedyrene, metodikken som blir brukt, og hvordan de formelle verdsettingsprosedyrene praktiseres i ulike forvaltninger. Målet med prosjektet, som finansieres gjennom forskningsradsprogrammet *Landskap i endring*, er å undersøke hvordan verdsetting skjer i praksis i forhold til variasjoner i verdigrunnlag, metodikk og forvaltningsnivå og -kultur. Et viktig poeng er å studere forskjeller i eksperters, forvaltnings og lekfolks syn på hva som er verdifullt i rekreasjonssammenheng.

Gjennom casestudier og en surveyundersøkelse blant besøkende og fastboende i områdene rundt Vansjø i Østfold og Grimsdalen i Oppland kartlegger vi lokale statlige, kommunale myndigheters og befolkningens syn på hva som blir ansett som verdifullt mht. bruk og forvaltning av områdene og konflikter knyttet til dette. Målet er å avdekke både variasjon mellom ulike fagfolks kunnskapssyn og verdiprioritering og i hvilken grad dette skiller seg fra legfolks syn og holdninger.



Forskningsjef Arvid Strand





Senteret for Plan og KU er et senter for planlegging og konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven. Senteret er et nettverks- og informasjons-senter for forvaltningen, konsulentbransjen og forskere som arbeider med planlegging og forskning om konsekvensutredninger.

Senteret arrangerer kurs og seminarer og utgir et meldingsblad. Forskerne er representert på viktige nasjonale og internasjonale arenaer. Senteret har også et oppdatert fagbibliotek og en samling med KU-dokumenter. Det er etablert et elektronisk nettverk, som består av kontaktpersoner i forvaltningen, forskningsmiljøene, interesseorganisasjoner og konsulentbransjen.

Senteret er etablert etter avtale med Miljøvern-departementet, og er lagt til NIBRs forskningsgruppe for miljørettet plan-forskning.

Kontaktperson for senteret er dr.ing. Eva Irene Falleth eva.falleth@nibr.no

Spørsmål om konsekvensutredninger kan rettes til cand.polit. Martin A. Hanssen martin.hanssen@nibr.no

Miljørettet planforskning i utviklingsland

Kunnskap som vinnes ved studier i ett land er ofte brukbar andre steder i verden. I økende grad blir våre forskere involvert i prosjekter i andre land. I Afrika har vi nylig avsluttet et engasjement knyttet til Lake Victoria – verdens nest største innsjø – hvor oppgaven har vært å bistå under utarbeidelse av felles mål og strategier for utnyttelse og vern av naturressurser og den sosioøkonomiske utviklingen i den felles «allmenningen» som Lake Victoria og dens nedslagsfelt utgjør for de tre statene som grenser til sjøen. Studier knyttet til sosioøkonomiske og helsemessige effekter av vannforurensning og betydningen av dette for forvaltning av vannressursene er under oppstart flere steder.

I Uganda er NIBR involvert i et prosjekt som tar sikte på å avdekke samfunns-messige konsekvenser av forurensning i noen bestemte vannforekomster. Gjennom studier av vannforvaltningen i området tar vi også sikte på å komme med forslag til endringer i den. NIBR har de siste 5 årene, i samarbeid med NIVA deltatt i utvikling og implementering av et integrert kystsonesprosjekt i Hambantota-distriktet i Sri Lanka. Dette er et pilotprosjekt som gjennomføres i samarbeid med Fiskeridepartementet. Hensikten er å styrke kompetansen hos de lokale myndigheter og lokale organisasjoner slik at de kan overta et større ansvar for forvaltningen av ressursene i kystsonen.

Fattigdom fortsetter å utgjøre en av de største utfordringene utviklingslandene står overfor. NIBR er ansvarlig for gjennomføringen av et regionalt samarbeidsprosjekt for utvikling av

samvirkeorganisasjoner innen landbruket i Zambia, Malawi, Tanzania og Uganda. Dette følgeforskningsprosjektet er finansiert av Norges Vel og NORAD og involverer nasjonale forsknings-institusjoner og samvirkeorganisasjoner i disse landene. I Sri Lanka er NIBR ansvarlig for et pilotprosjekt med tilsvarende målsetting innen produksjon av frukt og grønnsaker for eksport. Universitetet i Colombo og fakultet for hortikultur (Wayamba) ved landbruks-universitetet er lokale partnere i denne studien.

Planlegging som virkemiddel for fysisk utfoldelse

I regi av Norges forskningsråds idrettsprogram har NIBR to prosjekter. I det ene har vi sett hvordan skolegårders størrelse, utforming, beskaffenhet og utrustning har betydning for skolebarnas utfoldelse i lek og annet samvær. Den store variasjonen norske skolegårder oppviser langs disse dimensjonene, gjør at norske skoleelever opplever skoledagen høyst forskjellig. Plassmangel fører til inaktivitet hos mange og også til at visse aktiviteter (som regel fotball) fortrenger andre typer aktivitet. Det gjør også at gutter får mer utløp for sin aktivitetstrang enn jenter.

Det andre prosjektet tar opp forholdet mellom overordnede idrettspolitiske mål og lokal idrettsplanlegging og praksis. Det dreier seg om en tidligere lite utforsket sammenheng mellom de planprosessene som leder fram til etablering eller oppgradering av anlegg og områder for fysisk utfoldelse og måten anleggene senere blir brukt. Det dreier seg om et økende gap mellom idrettspolitiske intensjoner om bredde og enkelhet i

forhold til tendenser til ytterligere spesialisering og kommersialisering. Samtidig som det dreier seg om nye kombinasjoner av politiske virkemidler – mellom nye typer aktører i nye allianser.

Siden begynnelsen av 1970-årene har den offentlige idrettspolitikken vært basert på parolen «idrett for alle» som forutsetter at flest mulig skal gis mulighet til å utøve idrett og fysisk aktivitet. Fra begynnelsen av nittitallet har det vært et eksplisitt plankrav bak etablering av anlegg på fylkes- og kommunenivå. Planlegging som politisk virkemiddel synes med andre ord å ha fått en økende betydning for å realisere overordnede idrettspolitiske mål om bedre tilgjengelighet for flere til bruk av ulike typer aktivitetsanlegg. Samtidig synes sammenhengen mellom planleggingen og bruken av idrettsanlegg å bli stadig mer kompleks, jo flere utradisjonelle og nye typer aktører og allianser som blir involvert. Bruken blir mindre forutsigbar og privatisert – dels kommersialisert – fordi nye spesialanlegg gjerne forutsetter profittbaserte finansieringsløsninger, og dels individualisert, siden idrettsanleggets karakter av å være et organisert og allment tilgjengelig kollektivt gode på ulike måter synes svekket.

Senter for Plan og KU

Kompetansesenteret har i 2003 hatt et nytt nordisk fokus i tillegg til innsatsen rettet mot norsk planlegging, utredning og forskning. Senteret arrangerte en nordisk forskerkonferanse om bærekraftig byutvikling. Dette var en oppfølging av de nordiske miljøministers handlingsplan for en bærekraftig utvikling. Senteret samarbeidet også med andre norske og nordiske forskningsmiljøer om et nordisk forskersymposium der fokus var status og utfordringer i Nordens kommuneplanlegging. På begge disse arrangementene var det stor og bred deltagelse fra alle de nordiske landene. I tillegg arrangerte senteret fire planteoriske fora med fokus på planlegging og liberalisme, dilemmaer i demokratisk planlegging, nærmiljøforskning og amerikanske erfaringer med samordnet areal- og transportplanlegging.

Samlet arrangerte senteret seks seminarer og konferanser og ga ut to meldingsblader. Forskere tilknyttet senteret har skrevet tre artikler og holdt 30 foredrag. Senterets elektroniske nettverk består av ca 560 personer, og dette benyttes aktivt av Senteret og av eksterne brukere til formidling av planfaglige aktiviteter.

Høyhus til besvær

i media

Høyhus i Oslo - vannvidd eller viktig modernisering?
Her står partene steilt mot hverandre.

Nok høyhus

Flere bypolitikere vil løse Oslos tomtespørsmål ved å bygge høyhus. Men forskerne Lene Schmidt og Jon Guttu ved Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) lar seg ikke overbevise. De konkluderer med at det er stor usikkerhet forbundet med satsing på høyhus i Oslo.

Teknisk Ukeblad 12.04.2003



Vår forskning fokuserer på studier av politikk og forvaltning i utviklingsland, særlig Sørøst-Asia og Afrika og i post-kommunistiske stater, som Russland og de baltiske stater

Gruppe for miljø- og utviklingsforskning fokuserer på studier av politikk og forvaltning i utviklingsland, særlig Sørøst-Asia og Afrika og post-kommunistiske stater, som Russland og de baltiske stater. Sentraler temaer omfatter studier av desentralisering, stat-samfunnrelasjoner, miljø- og ressursforvaltning, offentlig forvaltning sentralt og lokalt, demokratisering og politisk deltakelse, samt forvaltningsreformer og sosial endring. Mye av forskningen består av kvalitativt orientert sammenliknende studier. Et annet satsingsområde er følgeforskning opp mot norske bistandsprosjekter.

Sentrale temaer:

- Stat-samfunnrelasjoner
- Miljø- og naturressursforvaltning
- Offentlig forvaltning/tjenesteyting og desentralisering
- Demokratisering og politisk deltakelse sentralt og lokalt
- Politisk/administrative reformer for godt styre-sett, sosial endring og utvikling

Uformelle nettverk og korrupsjon i Sentral- og Øst-Europa

NIBR fikk i slutten av 2002 midler fra Norges forskningsråd til et treårig prosjekt som tar for seg EU-kondisjonalitet, uformelle nettverk og korrupsjon innen offentlige anbud, finansiering av politiske partier, lobbyvirksomhet og rettsvesenet i Tsjekkia, Slovenia, Bulgaria og Romania. Prosjektet ble påbegynt i mars 2003 og gjennomføres i samarbeid med Senteret for Sosiale og Økonomiske Strategier ved Karlsuniversitetet i Praha, Fakultetet for Politi- og Sikkerhetsstudier ved Universitetet i Ljubljana, Vitosha Research i Sofia og Romanian Academic Society i Bukarest.

EUs krav til land som ønsker å bli medlemmer i EU om å sette i verk tiltak for å redusere til dels omfattende korrupsjon har ikke hatt den virkningen EU håpet på, verken i de landene som tas opp som medlemmer i EU i 2004 (Tsjekkia og Slovenia) eller i EU-søkerlandene (Bulgaria og Romania). Det er flere grunner til dette, blant annet mangelfull respekt for lover og regler, en «ufornellingskultur» som er utbredt i mange tidligere kommunistiske land, samt manglende politisk vilje til å bekjempe korrupsjon i disse landene.

Vi har valgt å belyse forholdet mellom uformelle nettverk og korrupsjon innenfor offentlige anbud, finansiering av politiske partier, lobbyvirksomhet og rettsvesenet ettersom dette utgjør en spesiell trussel for demokrati og åpenhet. Forholdsvis lite er kjent om uformelle nettverk i området og NIBRs prosjekt søker å avdekke ny kunnskap om korrupte aspekter ved

uformelle nettverk, ettersom slik kunnskap er en forutsetning for å kunne utforme effektive tiltak for å bekjempe korrupsjon i de landene prosjektet tar for seg. Vinteren 2003/04 gjennomfører NIBR og NIBRs samarbeidspartnere til sammen 360 eliteintervju fordelt på ni ulike kategorier respondenter i Tsjekkia, Slovenia, Bulgaria og Romania. Våren 2004 vil det bli arrangert rundebordskonferanser i hvert land der de problemstillingene som ble reist i løpet av intervjuene vil bli gjort til gjenstand for debatt. Kvotebaserte meningsmålinger med samme type respondenter vil bli gjennomført høsten 2004.

Studie av Verdensbankens fattigdomsprogram i Malawi

Siden slutten av 1980 tallet har Verdensbanken drevet et stort program for å finansiere små infrastrukturprosjekter (brønner, klasserom, utbedring av bygdeveier osv) på landsbygda i utviklingsland. Formålet har vært å få en rask oppgradering av infrastrukturen for de fattigste av de fattige. Programmet har delvis vært implementert utenom offentlige instanser, med unntak av kommunene. Dette skjedde ved at de kommunale byråkratene godkjente den tekniske standarden på prosjektene før de ble implementert. Begrunnelsen for å begrense offentlige myndigheters rolle er

at disse ofte har vært ineffektive når det gjelder å implementere slike prosjekter. Studien av Malawi-programmet konkluderer med at det stort sett kom befolkningen til gode. De fikk økte inntekter i forbindelse med deltagelse i veibygging og bedre infrastruktur i form av nye skoleklasser og bedre vanntilførsel. Dessuten skjedde forbedringene raskt. Forbedringene er imidlertid bare som dråper i havet å regne i forhold de omfattende endringene som må til for å redusere fattigdommen i landet. Dessuten har ikke studien vært i stand til å måle de langsiktige virkningene av dette programmet i form av bedre utdanningstilbud og virkningene av bedre tilgang på vann.

I hvilken grad klarte programmet å nå de fattigste av de fattige? Dette er et stadig viktigere anliggende for bistandsprosjekter. Programmet hadde en god fordelingsprofil på nasjonalt og regionalt nivå, men i den enkelte kommunen var det bare spesielle grupper av befolkningen som fikk forbedringer; den gruppen som hadde de sterkeste høvdingene. Disse høvdingene klarte å drive en effektiv lobbyvirksomhet når befolkningen ble invitert til å søke om å få finansiert prosjekter under programmet. I 20 av de 26 kommunene som var med i studien, gikk mer enn halvparten av prosjektene til en av kommunens fem høvdinge. Dette funnet

Forsker: Anonyme gaver er korrupsjon

i media

Anonyme pengegaver til de politiske partiene er korrupsjon, mener forsker. Korrupsjon er lang mer utbredt i Norge enn det folk flest tror. Partiene på Stortinget krangler om hvorvidt pengegaver skal offentliggjøres, når det skal skje og hvilke deler av partiorganisasjonene som eventuelt må offentliggjøre sine velgjørere. Forsker Åse Grødeland (NIBR) mener de anonyme gavene er korrupsjon.

Dagsavisen 11.12.2003

illustrerer høvdingeveldets fortsatte styrke og betydning i en kontekst der det forsøkes etablert moderne statsinstitusjoner og avanserte «bottom-up» systemer for folkelig deltagelse.

Studien er utført av et uavhengig forskerteam fra Centre for Social Research i Malawi, Institute of Development Studies i England og NIBR.

Reformer og sosiale endringsprosesser i Vietnam – hva har skjedd i fiskerisamfunn?

Reformer i organisering av produksjonen og i økonomisk politikk startet i Vietnam allerede tidlig på 1980 tallet. I 1986 ble reformpolitikken – Doi Moi – formelt vedtatt. Etter den tid har det skjedd store økonomiske og sosiale endringer i Vietnam, mens reformer i offentlig forvaltning både i det sentrale statsapparatet og i lokalforvaltningen har hengt etter.

NIBR har siden 1997 utført en rekke forsknings- og oppdragsprosjekter i samarbeid med forskningsinstitusjoner i Vietnam. Disse prosjektene har i hovedsak dreid seg om endringsprosesser i fiskeriene og i fiskerisamfunn.

Reformene i Vietnam førte til en dynamisk utvikling i kystområdene, med rask vekst i produksjon og eksport innenfor fiskeriene, og innen marin akvakultur. Fra å være organisert i store multifunksjonelle kooperativer, ble kystfisket hovedsakelig basert på småskala husholdsbasert fiske. Handelsleddet er godt organisert, og bidrar med lånekapital og markedsinformasjon til fiskerne. På mange måter kan man si at kystfisket i Vietnam i dag er markedsdrevet. Nye markedsmuligheter fører til økte investeringer ofte med kreditter fra handelsleddet, og dermed til rask økning i innsats i fisket.

I tillegg til utviklingen av kystflåten, har fiskeriministeriet finansiert et utviklingsprogram for en havgående

fiskeriflåte. Så langt har dette programmet hatt store problemer, og den havgående flåten har i stor grad konkurrert med kystflåten om de samme fiskeressursene.

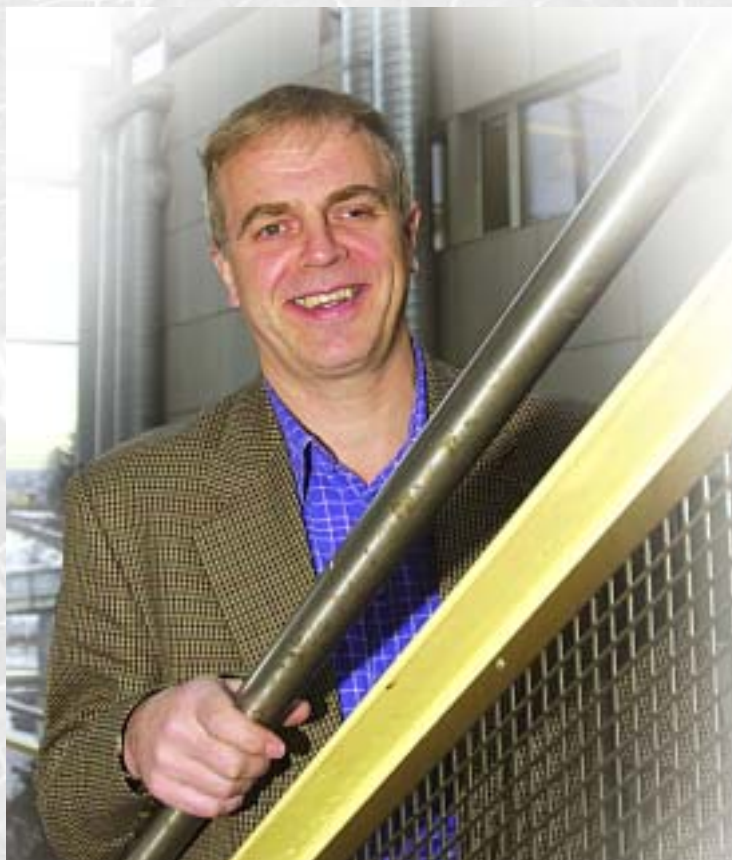
Det har ført til et begynnende overfiske. Så langt har økte priser kompensert for lavere fangster blant mange fiskere, men situasjonen blir stadig vanskeligere for mange fiskerisamfunn langs kysten. Den eksisterende organiseringen av ressursforvaltningen er ikke organisert for å møte en slik ny situasjon. I november 2003 vedtok nasjonalforsamlingen i Vietnam en ny fiskerilov. Norge har støttet loven med faglig bistand, og dette arbeidet skal fortsette med utvikling av reguleringer og forskrifter. Det er også behov for kapasitetsutvikling i forvaltningen for å kunne ta loven i bruk.

Det er ikke bare innenfor fiskeriene det har skjedd store forandringer. Annet næringsliv i kystdistriktene har fått økende betydning, med rask vekst i turistindustrien og produksjonen innenfor marin akvakultur. Styresett og lokal organisering har endret seg i mye mindre grad. Folkekomiteene og masseorganisasjonene har fortsatt samme formelle status, men samtidig må de i praktisk politikk møte de nye økonomiske aktørene.

NIBR har i 2003 startet opp et institusjonelt samarbeid med Centre for Applied Geography, ved Hanoi University of Education for å analysere tre forhold knyttet til disse endringsprosessene:

- Migrasjon, befolkningsvekst og regional utvikling i kystområdene
- Rettigheter og tilgang til kystressurser
- Lokale institusjoner og folkekomiteenes rolle i sosial utvikling, næringsutvikling og fattigdomsreduksjon

Prosjektet bygger videre på to andre prosjekter ved NIBR: Effekter av økonomiske reformer på fiskersamfunn i Vietnam (1997–2004) og Knowledge in fisheries management (KNOWFISH), et EU-INCO prosjekt (2002–2004).



Forskningsjef Arne Tesli



Strategiske instituttprogrammer

De strategiske instituttprogrammene finansieres over basisbevilgningen og er et viktig bidrag til å styrke NIBRs faglige kompetanse og internasjonale orientering innenfor instituttets satsingsområder. En slik satsing er også nedfelt i NIBRs strategiske plan. Aktivitetene omfatter både teoretiske og empiriske studier så vel som mer omfattende bearbeidelse av forskningsresultater i form av vitenskapelige artikler. En hovedsatsing innenfor instituttprogrammene har vært å gi støtte til individuell kompetanseutvikling og forskerutdanning med særlig vekt på doktorgradsprosjekter, oftest i kombinasjon med større oppdragsprosjekter. Det legges vekt på å utvikle forskernetverk og styrke forsknings-samarbeidet både nasjonalt og internasjonalt.

Bærekraftig utvikling – utfordringer til planlegging og styring

Helt fra bærekraftbegrepet ble lansert av Verdenskommisjonen for miljø og utvikling har forskningsmiljøer, politikere og allmennheten vært opptatt av begrepets kunnskapsmessige og faglige innhold og begrunnelse, dets rolle som grunnlag for politikkutforming og imperativ for politisk handling, og dets fordelingsmessige konsekvenser for nålevende og kommende generasjoner.

Dette programmet henvender seg direkte til den internasjonale diskusjonen både i sitt innhold, i sin faglige orientering, tilnærming og arbeidsmønster. Det har som mål å frembringe bedre kunnskap om de økologiske, politiske, sosiale og fordelingsmessige implikasjonene av begrepet bærekraftig utvikling. Et viktig mål er å studere disse i forhold til det romlig/territorielle perspektiv som ligger i begrepet «by- og regionforskning». Programmets ulike temaer vil dekke både økologiske/miljømessige, sosiale/velferdsmessige og fordelings- eller

generasjonsmessige sider ved bærekraftig utvikling som politisk mål og handlingsimperativ og som praktisk politikk.

Programmet omfatter bla. studier av:

- Endringer i globale og internasjonale rammevilkår, drivkrefter og aktører, og den betydning dette har (effekter og konsekvenser) for utforming av norsk politikk for bærekraftig utvikling på makro- og mikronivå.
- Vilkår og virkemidler for bærekraftig forvaltning av naturressurser og miljø, arealbruk og bruk og vern av biologisk mangfold.
- Styringskapasitet og styringsverktøy for bærekraftig utvikling.
- Sosiale og fordelingsmessige implikasjoner av en mer bærekraftig utvikling.
- Kunnskapsgrunnlag, kunnskapsbruk og kunnskapens betydning for mer bærekraftig politikk og praksis.

Programansvarlig er forskningssjef Arvid Strand.

Miljø og utvikling – institusjoner for en bærekraftig utvikling

Dette instituttprogrammet er etablert for perioden 1999–2003. Det skal støtte NIBRs kompetanseoppbygging innen miljø- og utviklingsområdet, særlig instituttets spisskompetanse på studier av systemer og regimer for naturressurs- og miljøforvaltning, lokalforvaltning og samspeilet mellom lokale og nasjonale styringsystemer. Programmet fokuserer på sammenhengen mellom miljø- og utviklingsproblemer, forvaltningsapparat og styringsmidler.

Aktivitetene dekker problemstillinger rettet både mot u-landene, særlig Norges hovedsamarbeidsland, og land i Øst-Europa. Det vil bli lagt stor vekt på internasjonal komparasjon. Programmet

støtter doktorgradsarbeider på dette feltet, og bidrar til å videreutvikle NIBRs internasjonale nettverk, kontakter og samarbeidsrelasjoner med miljøer i Barentsregionen, Baltikum og land i den tredje verden som Sri Lanka, Tanzania, Vietnam, Zambia og Malawi.

Sentrale temaer er bla.:

- Institusjonsbygging og evaluering av forvaltningsreformer.
- Forvaltning av allmenningssaker, naturressurser og miljø.
- Begrepsutvikling og metodeutvikling i bistandsforskningen.
- Levekår i nordområdene.

Programansvarlig er forskningssjef Arne Tesli.

Regionale og lokale samfunnseffekter av og tilpasninger til klimaendringer

FNs klimapanel har presentert omfattende og sterk dokumentasjon på at menneskelig aktivitet er den vesentligste årsaken til den globale oppvarmingen vi har sett de siste 50 årene. Det er hevet over enhver rimelig tvil at klimagassenes lange levetid i atmosfæren og klimasystemets langsomme respons på økte konsentrasjoner vil ha meget langsiktige effekter. Ensidige tiltak for å redusere utslippene vil ikke være tilstrekkelig. Selv ved en stabilisering av utslipp på dagens nivå vil det være behov for allerede nå å legge kunnskapsmessig grunnlag for utforming av politikk og tiltak for hvordan samfunnet skal *tilpasse* seg effektene av klimaendringene.

Norsk og internasjonal klimaforskning har hatt sitt hovedfokus på de naturvitenskapelige sidene ved klimaendringer. Selv om det gjenstår betydelige uløste problemer i denne typen klimaforskning, har det blitt mer og mer tydelig at den samfunnsvitenskapelige

klimaforskningen har kommet på etterskudd. Klimaendringene vil stille *samfunnet* og *menneskene* overfor nye og til dels ukjente utfordringer. Vi trenger kunnskap om hvordan klimaendringene påvirker samfunnet og – ikke minst – om hvilke forutsetninger samfunnet har for å håndtere slike endrings- og omstillingsprosesser i deres kjølvann.

NIBRs SIP har som hovedmål å utvikle internasjonalt konkurransedyktig spisskompetanse ved NIBR på forskning om regionale og lokale samfunnsmessige effekter av klimaendringer og om regionale og lokale tilpasninger til disse. Klimaendringer vil stille ulike typer regioner og lokalsamfunn overfor forskjelligartede utfordringer og krav om tilpasninger. Eksisterende og nye institusjoner vil måtte møte de nye utfordringene som klimaendringene fører med seg. Til dette trengs gode analytiske modeller og verktøy både for *effektstudier* og for studier av samfunnsmessig *respons* på klimaendring.

Innenfor rammen for SIP-bevilgningen vil NIBR gjennomføre en integrert tverrfaglig *pilotstudie* i én region som grunnlag for *områdestudier* i flere norske regioner. Områdestudiene vil ta opp problemstillinger og temaer som:

- Utvikling av indikatorer for om mulig å kunne kvantifisere klimaeffektene.
- Utvikling av regionaløkonomiske modeller som knytter sammen indikatorer for sosioøkonomisk utvikling, klimaforhold og bærekraftig utvikling.
- Studier av økonomiske aktørers og individers tilpasning til klimaendring, herunder spørsmål om fordelingsmessige sider ved klimaproblematikken.
- Studier av institusjonelle forhold ved klimapolitikken og dens krav på politisk og administrativ styring.

Også studier av den regionale dimensjon ved implementering av norsk klimapolitikk og oppfølging av internasjonale klimaavtaler vil være et aktuelt tema.

Programansvarlig er forsker Terje Kleven.

Felles instituttprogrammer innen Miljøalliansen

Miljøalliansen er et strategisk instituttsamarbeid mellom instituttene Norsk institutt for vannforskning (NIVA), Norsk institutt for luftforskning (NILU), Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) og Senter for jordfaglig miljøforskning (Jordforsk). NIBR deltar i to felles instituttprogrammer innenfor Miljøalliansen.

Miljøalliansen gjennomfører et felles instituttprogram om **Konsekvensutredninger**. Ansvar for å koordinere dette programmet er lagt til NIBR. Programmet relaterer seg til de sentrale kunnskapsutfordringene en ser innenfor dette feltet i Norge. Det er fler- og tverrfaglig orientert, og legger til rette for evaluering og metodeutvikling i skjæringsfeltet mellom kulturminneforskning, naturvitenskap og samfunnsforskning.

Sentrale mål for programmet er å:

- Øke kunnskapsgrunnlaget og kompetansen på konsekvensutredningsfeltet innenfor Miljøalliansen.
- Legge grunnlaget for bedre kvalitet på konsekvensutredninger som gjennomføres, blant annet gjennom forbedring av teoretisk kunnskap og metodegrunnlag. Dette vil bl.a. være koblet til utvikling av metoder som kan gjøre «føre-var»-prinsippet mer operasjonelt.
- Styrke konsekvensutredningsinstituttets posisjon innenfor miljøforvaltningen og planleggingen.

Koordinator for programmet er forskningssjef Arne Tesli.

Programmet **Nedbørfeltorientert**

forvaltning av store vassdrag er felles for NINA, NIVA, Jordforsk og NIBR, med Norsk institutt for naturforskning (NINA) som koordinator. Programmet tar sikte på å bygge opp kunnskapsgrunnlaget for en nedbørfeltorientert forvaltning av vassdragene i Norge. Denne kunnskapen skal bidra til en forvaltning mer tilpasset de nye utfordringene som ligger i prinsippene om bærekraftig utvikling og økosystemorientert forvaltning.

De faglige utfordringene i programmet vil i hovedsak ligge i:

- Å bedre forståelsen av sammenhenger mellom de biologiske prosessene i store, komplekse nedbørfelt og de inngrep og påvirkninger slike systemer utsettes for gjennom ulike typer bruk og utnyttelse.
- Å bedre kunnskapen om brukernes miljøkrav og de brukerkonflikter dette kan gi i de store vassdragene.
- Å foreslå tiltak og tilpasninger i forvaltningen for å oppnå en mer bærekraftig utvikling og en mer økosystemorientert forvaltning av store, komplekse vassdrag.

NIBRs representant i styringsgruppen for programmet er forsker Sissel Hovik.



NIBRs internasjonale aktivitet

NIBR har en stor internasjonal kontaktflate, og den internasjonale deltakelsen har økt de siste årene. Det gjelder særlig innenfor miljørettet forskning, forvaltningsforskning, utviklingsforskning og regionalforskning. Ca. 20 % av NIBRs omsetning i 2003 kom fra prosjekter utenfor Norge. Instituttet er i gang med en rekke konkrete samarbeidsprosjekter, og deltar aktivt i flere faglige nettverk. Blant disse er EU-tiltaket European Co-operation in the Field of Scientific and Technical Research (COST), European Urban Research Association (EURA), OECD og Nordisk samarbeidsnemnd for bolig- og byforskning (NSBB). NIBR samarbeider med sentrale voldsforskere fra USA og Europa i nettverket Eurogang.

NIBR deltar også i ESPON-nettverket sammen med forskningsmiljøer i 29 land. ESPON står for European Spatial Planning Observation Network. Programmet gjennomføres innen rammen av INTERREG III, som er et initiativ med sikte på å stimulere interregionalt samarbeid i EU, finansiert under European Regional Development Fund (ERDF).

NIBR-forskere har internasjonale verv i en rekke sentrale organisasjoner, blant annet Regional Science Association (RSA), UNESCO og European Urban Research Association (EURA).

NIBR har samarbeidspartnere i alle de nordiske land og i en rekke land i Europa. Gjennom engasjement i utviklingsforskning og forskningssamarbeid med land i Øst- og Sentral-Europa har NIBR også utviklet institusjons- og forsknings-samarbeid med en rekke universiteter og forskningsinstitutter i land i Asia, Afrika og i Øst- og Sentral-Europa.

AFRIKA

Prosjekt som omfatter flere land

- Social capital, local government and poverty reduction

1 Etiopia

- Country environmental analysis - institutional analysis
- Virkningene av arbeidet til norske frivillige organisasjoner

2 Kenya

- Lake Victoria vision and strategy framework

3 Malawi

- Malawi poverty alleviation sustainability review
- Business experience exchange programme

4 Mali

- Decentralisation/education in Mali

5 Mosambik

- Changes in local governance
- Citizens and local elections

6 Tanzania

- Følgforskning Tanzania
- Lake Victoria vision and strategy framework
- Business experience exchange programme

7 Uganda

- Lake Victoria vision and strategy framework

8 Zambia

- Business experience exchange programme

ASIA

9 India

- India watershed development project

10 Indonesia

- Miljøsamrådet med Indonesia

11 Kina

- Sino-Norway social policy forum

12 Pakistan

- Demokrati i Pakistan

13 Sri Lanka

- Følgforskning, MONDEP
- Alkohol og fattigdom på Sri Lanka
- Kystsoneplan Hambantota
- Virkningene av arbeidet til norske frivillige organisasjoner

14 Vietnam

- Fisheries adaptation and marine resource management under impact of economic reform
- Knowledge base of fisheries management
- Building capacity for development research at the Research Centre for Applied Geography

EUROPA

Prosjekt som omfatter flere land

- OECD territorial database
- The spatial effects of demographic trends and migration



- The role, specific situation and potentials of urban areas as nodes in a polycentric development
- Ekspertkomite Europarådet
- European harmonised procedures for quantification of nutrient losses from diffuse sources
- Mid term evaluation of Interreg IIIB North Sea Region programme
- Interreg IIIA Norden
- ESPON – contact point
- Participation, leadership and urban sustainability

- 15** Sentral- og Sørøst-Europa
- NGO bargaining power at the municipal level in South East Europe
 - Conditionality, corruption and informal networks.
 - Kommunesamarbeid Norge – Bosnia

- 16** Russland
- Alternatives to orphanages in Northwest Russia

- 17** Norden
- Nordisk sammenlignende bydelsprosjekt
 - Territorial patterns and implications of socio-economic change in the Nordic peripheries
 - Nordic innovation
 - Kvarken – Midtskandia
 - Nordic experiences of strategic environmental assessment
 - Nordiske bypolitiske tiltak



Informasjons- og formidlingsvirksomhet

Ressursavdelingen samler alle støttefunksjonene for NIBRs forskning. Det gjelder:

- Kontortjenester
- Sentralbord
- Personaladministrasjon
- It-tjenester
- Bibliotek
- Informasjon og formidling

Kontaktinfo:

Biblioteket:
inger.w.andresen@nibr.no

Bestilling av publikasjoner og abonnement:
sissel.hjellvik@nibr.no,
berit.willumsen@nibr.no

NIBR har et nasjonalt ansvar for formidling og brukerrettet informasjon, og forskerne deltar aktivt i samfunnsdebatten innenfor instituttets strategiske satsingsområder. I formidlingsvirksomheten legger instituttet vekt på en god kombinasjon av allmennrettet publisering, formidling mot oppdragsgivere, media og brukere, og publisering i vitenskapelige tidsskrifter nasjonalt og internasjonalt.

Ansvar for informasjonsarbeidet er lagt til NIBRs ressursavdeling, der også biblioteket inngår.

Rapporter, artikler og annen publisering

De fleste forskningsprosjektene blir rapportert i NIBRs publikasjonsserier. I 2003 ble det utgitt 17 rapporter og 26 notater. Notatene blir bare formidlet elektronisk på våre nettsider. Rapportene har norske og engelske sammendrag. Det ble sendt ut presentasjonsbrosjyrer i forbindelse med utgivelsene.

Også utenom NIBRs serier hadde forskerne en omfattende produksjon. 11 artikler ble trykt i vitenskapelige publikasjoner med referee-ordning, og 32 artikler ble trykt i andre faglige tidsskrifter. Forskerne var forfattere eller redaktører for 19 eksterne bøker og annen prosjektrapportering, og de hadde 19 bidrag i antologier, kompendier og artikkelsamlinger.

Instituttet utvikler årlig en tematisk redigert publikasjonsliste som gir oversikt over aktuelle publikasjoner fra de siste årene. Oversikten finnes på www.nibr.no under området *Publisering*. Den kan også bestilles i trykt form fra instituttet.



Regionale trender

NIBR utgir tidsskriftet *Regionale trender*, som dekker en rekke felter innenfor regionalforskning. Artikkene er hentet både fra oppdrags- og egenfinansierte prosjekter. *Regionale trender* utkom i 2003 med to nummer. Publikasjonen får økonomisk støtte fra Kommunal- og regionaldepartementet. Et årsabonnement (to hefter) koster kr 150,00, og abonnement og enkelthefter kan bestilles fra NIBR.



NIBR-aktuell

NIBR-aktuell er NIBRs nyhetsblad og presenterer aktuelle prosjekter ved instituttet. I 2003 kom det ut to nummer, det ene med tema velferdsforskning og det andre med tema internasjonal forskning. Gratisabonnement på NIBR-aktuell kan bestilles fra instituttet.



Faglige konferanser

En betydelig del av forskningsformidlingen skjer gjennom konferanser med fagmiljøene nasjonalt og internasjonalt som viktige målgrupper. NIBRs forskere deltok i 2003 med 75 foredrag på konferanser og seminarer innenlands, og de holdt 67 foredrag med «paper» utenlands.

NIBR arrangerer også selv ulike former for konferanser og seminarer. I 2003 arrangerte instituttet blant annet tre internasjonale konferanser med tema:

- Nordisk forskningskonferanse om bærekraftig byutvikling, Oslo 15.–16. mai 2003
- Network on Local Politics in Developing Countries. 2nd Annual Conference: Public Policies Meet Local Politics, Oslo, 21–22 October, 2003
- Politics and Poverty, Norwegian Association for Development Research (NFU) Annual Conference 2003, Oslo, 23–24 October, 2003



Fag- og formidlingsmøter

Faglig forum er NIBRs åpne seminarserie der vi inviterer til faglige diskusjoner om aktuelle samfunnsproblemer med utgangspunkt i NIBRs forskning.

I 2003 ble det holdt 7 møter med disse temaene:

- Differensiert arbeidsgiveravgift. Hvem bør få støtte?
- Statens rolle er i endring. Hva slags stat går vi mot? Hva slags stat ønsker vi?
- Planlovutvalget: Ny lov – ny praksis?
- Er staten en bedre eier enn fylkeskommunen? Søkelys på sykehusreformen
- Kommunesammenslutninger: Tvang eller frivillighet? Fornuft eller følelser?
- Jakten på det gode liv. På rett veg med forebyggingsprogram som vegviser?
- Kunnskapsbyen Oslo – forskningsklynge med muligheter?

NIBRtreff 2003

12. november 2003 inviterte vi instituttets oppdragsgivere, samarbeidspartnere, kolleger og venner til NIBRtreff 2003.

Dette var opptakten til et arrangement som vi ønsker skal bli en årlig foreteelse ved instituttet. Målet med arrangementet er både faglig og sosialt. Vi ønsker å presentere viktige forskningstema i en ramme som også legger til rette for hyggelig samvær. Det faglige temaet for NIBRtreff 2003 var *Nettverk og samfunnsendring*. Temaet ble presentert gjennom fire pågående norske og internasjonale forskningsprosjekter.



Biblioteket

NIBR har et solid fagbibliotek med litteratur innen instituttets arbeidsområder. Bokbestanden teller nå ca 24 000 titler, og det abonneres på ca. 180 tidsskrifter og 12 aviser.

En stor og viktig del av bibliotekets informasjons- og referansearbeid består i å legge til rette for søking, samt utføre søk i bibliografiske og andre informasjonsbærende databaser på internett. Biblioteket deltar i ABM-utviklings konsortieavtaler for søking i ISIs siteringsdatabaser Science Citation Index Expanded, Social Science Citation Index og Arts & Humanities Citation Index samt fulltekstbasen Atekst for norske aviser.

Biblioteket besørger utlån av litteratur, og formidler artikkelkopier primært til egne brukere, men også til eksterne brukere. Mange av disse, blant annet studenter fra de faglige og vitenskapelige høyskolene og universitetet, benytter også samlingene våre i NIBRs lokaler.

I 2003 hadde biblioteket et godt samarbeid med de andre bibliotekene i Miljøalliansen. Samarbeidet ble organisert som et konsortium i den hensikt å oppnå noen stordriftsfordeler ved bibliotekenes abonnementer på trykte og elektroniske tidsskrifter.



Administrasjon/
økonomi



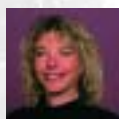
Naustdalslid, Jon
instituttstjef/
mag. art.



Viste, Jon Olav
økonomisjef/
ass.instituttstjef/
cand. oecon.



Gangnes, Kathrine
regnskaps-
medarbeider



Opaker, Mariann
regnskapssekretær

Ressursavdeling



Fiskvik, Eli
ressurssjef



Andresen,
Inger-Helene Wang
bibliotekleder/
cand. mag.



Balberg, Inger
sekretær



Bolstad, Lynne
sekretær



Emami-Bistgani,
Hossain
it-ansvarlig



Hjellvik, Sissel
resepsjonist



Langeland, Joakim
it-assistent



Webenstad,
Gro Karin
sekretær



Willumsen, Berit
informasjons-
konsulent

Gruppe for
regionalforskning



Langeland, Ove
forskn.sjef/
dr. philos.



Bjørnsen,
Hild-Marte
cand. oecon.



Edvardsen,
Hege Marie
cand. polit.



Foss, Olaf
cand. sociol.



Gundersen, Frants
siv. ing.



Johnstad, Tom
cand. polit.



Juvkam, Dag
cand. polit.



Kann, Frode
cand. oecon.



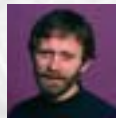
Moen, Bjørn
cand. mag.



Mønnesland, Jan
cand. oecon.
(permisjon fra 1.8.)



Onsager, Knut
dr. polit.



Orderud, Geir Inge
cand. philol.



Skålnes, Sigrid
cand. polit.



Sæther, Bjørnar
dr. polit.



Sørli, Kjetil
cand. act.



Toresen, Jøran
cand. mag.



Vanberg, Vidar
cand. real.

Gruppe for demokrati og offentlig styring



Lorentzen, Hilde
forskn.sjef/dr. polit.



Hansen, Tore
professor



Hanssen, Gro
Sandkjær
cand. polit.



Helgesen, Marit
dr. polit.



Heløe, Leif A.
dr. odont.



Hovik, Sissel
dr. polit.



Klausen,
Jan Erling
cand. polit.



Myrvold,
Trine Monica
cand. polit.



Predelli,
Line Nyhagen
Ph. D.



Stigen, Inger Marie
cand. polit.



Vabo, Signy
dr. polit.



Winsvold, Marte
cand. polit.

Gruppe for velferds- og levekårsforskning



Sverdrup, Sidsel
forskn. sjef/dr. polit.



Baklien, Bergljot
cand. sociol.



Bratt, Christopher
dr. polit.



Brevik, Ivar
cand. mag.



Brox, Ottar
prof. emeritus



Carlsson, Yngve
mag. art.



Clausen,
Sten-Erik
cand. psychol.



Feiring, Marte
mag. art.



Gotaas, Nora
cand. polit.



Haaland, Thomas
cand. mag.



Kristofersen,
Lars B.
cand. sociol.



Lien, Inger-Lise
dr. polit.



Vestby,
Guri Mette
cand. sociol.

Gruppe for miljørettet planforskning



Strand, Arvid
forskn. sjef/dr. ing.



Arnesen,
Odd Eirik
cand. polit.



Falleth, Eva Irene
dr. ing.



Guttu, Jon
dr. ing.



Hanssen,
Martin A.
cand. polit.



Kleven, Terje
dr. ing.



Nenseth, Vibeke
mag. art.



Ploger, John
dr. art.



Røe, Per Gunnar
dr. polit.



Saglie, Inger-Lise
(permisjon i 2003)
dr. ing.



Schmidt, Lene
siv. arkitekt



Skogheim,
Ragnild
mag. art.



Stokke,
Knut Bjørn
cand. polit.



Tennøy, Aud
siv. ing.

Gruppe for miljø- og utviklingsforskning



Tesli, Arne
forskn.sjef/dr. polit.



Aasen, Berit
cand. sociol.



Braathen, Einar
cand. polit.



Dalfelt, Arne
cand. agric.



Grødeland,
Åse Berit
Ph. D.



Haug, Marit
Ph. D.



Holm-Hansen, Jørn
cand. polit.



Schou, Arild
dr. polit.



Vedeld, Trond
dr. scient.



Publisering i NIBRs serier

NIBR-rapporter

Arnesen, Odd Eirik og Knut Bjørn Stokke

Statlig vern og kommunal planlegging av kystsonen
En studie av forvaltningen i Froan landskapsvernområde og kystsonenplanleggingen i Bjugn kommune
NIBR-rapport 2003:12

Brevik, Ivar

Utvikling, status og utfordringer i kommunenes pleie- og omsorgstjenester
NIBR-rapport 2003:17

Bråtå, Hans Olav og Odd Eirik Arnesen

Jordbruksareal, planlegging og landbruksplaner
NIBR-rapport 2003:6

Feiring, Marte

Brukerkontor på bydelsnivå
Historien om et forsøk
NIBR-rapport 2003:9
Rapporten er publisert på NIBRs hjemmeside www.nibr.no

Hansen, Tore (red.)

Mellom politiske prinsipper og lokal pragmatisme
Kommunesammenslutningenes legitimeringsgrunnlag
NIBR-rapport 2003:10

Helgesen, Marit

Barns behov eller foreldres særinteresser
Foreldres motiver for å velge privat skole for sine barn
NIBR-rapport 2003:8

Heløe, Leif Arne, Sissel Hovik og Inger Marie Stigen

Regionalisert næringsmiddeltilsyn – erfaringer og utfordringer
NIBR-rapport 2003:2

Holm-Hansen, Jørn, Lars B. Kristofersen and Trine Monica Myrvold (eds.)

Orphans in Russia
Policies for family-like alternatives
NIBR Report 2003:1

Jansen, Silje Katinka

Venturefinansiering av innovasjon
Kobling av venturekapitalselskaper og entreprenører i Oslovegen
NIBR-rapport 2003:16

Onsager, Knut, Torjus Bolkesjø, Arne Bugge Amundsen og Olaf Foss

Østfolds småbyregioner i omstilling
Mellom egenbasert, Oslodominert og transregional utvikling
NIBR-rapport 2003:7

Onsager, Knut og Bjørnar Sæther

Kunnskapsøkonomi og klynger
En analyse av en kunnskapsintensiv klynge i industribyen Halden
NIBR-rapport 2003:4

Onsager, Knut, Torjus Bolkesjø og Bjørn Moen

Regionalpolitikk og utviklingssamarbeid i Østfold
NIBR-rapport 2003:3

Røiseland, Ashjørn og Inger Marie Stigen

Fylkeskommunal parlamentarisme i Nordland
Samspillet politikk-administrasjon
NIBR-rapport 2003:15

Sverdrup, Sidsel og Christopher Bratt

Kunnskap og åpenhet om psykisk helse og psykiske lidelser
NIBR-rapport 2003:5

Tennøy, Aud

Innemiljø – behov for ny satsing?
NIBR-rapport 2003:14

Tennøy, Aud

Prediksjoner og usikkerhet i trafikkfaglige rapporter i KU
NIBR-rapport 2003:13

Toresen, Jøran

Handlingsplan for eldreomsorgen
Virkninger på kapasitet, dekning og årsverkforbruk
NIBR-rapport 2003:11

NIBR-notater

Notatene blir ikke trykt, men kan skrives ut fra NIBRs hjemmeside www.nibr.no

Bjørnsen, Hild-Marte, Bjørn Moen og Geir Inge Orderud

Utbygging av Kjensvatn kraftverk i Hemnes kommune
Samfunnsmessige konsekvenser
NIBR-notat 2003:115

Braathen, Einar

Social Funds – support or obstacle to local government reform
Working Paper 2003:118

Bratt, Christopher

Grenser for velferd
Stortingspartienes valgprogram og et utvalg stortingsmeldinger om prioriteringer for velferdsstaten
NIBR-notat 2003:121

Bratt, Christopher

Ungdomsundersøkelse i Drammen 2003
NIBR-notat 2003:125

Brevik, Ivar

Handlingsplan for eldreomsorgen
Kommunenes vurdering av planen som redskap i utbyggingen av omsorgstjenesten
NIBR-notat 2003:114

Carlsson, Yngve

I grenselandet mellom utdanning, behandling og fritidstiltak
En foreløpig evaluering av Gateakademiet i Kristiansand
NIBR-notat 2003:116

Feiring, Marte

Bydelsbarnevernet i Oslo
En studie av lokale tiltak
NIBR-notat 2003:106

Foss, Olaf and Dag Juvkam

Depopulation in Europe – some preliminary results
Working Paper 2003:120

Haaland, Thomas

Erfaringer med vold og rusmidler
Undersøkelser blant ungdomsskoleelever i Skedsmo 2000 og 2002
NIBR-notat 2003:110

Haaland, Thomas

Vold, rusmidler og holdninger til innvandrere
En sammenliknende studie blant ungdom i Drammen og Kristiansand
NIBR-notat 2003:108

Hanssen, Martin A. og Aud Tennøy

Oppfølgende undersøkelser og overvåking i KU
NIBR-notat 2003:109

Helgesen, Marit

Brukerinvolvering i psykisk helsevern i kommunene
NIBR-notat 2003:117

Hovik, Sissel og Eva Irene Falleth

Vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde
Holdninger til vern og forvaltning blant lokalpolitikere og lokale organisasjoner
NIBR-notat 2003:126

Johnstad, Tom

Kunnskapsbyen Oslo
Forskningstriangelet rundt Blindern og Universitetet i Oslo
NIBR-notat 2003:104

Juvkam, Dag

Bo-, arbeids-, og serviceregioner i Nordland
NIBR-notat 2003:112

Kristofersen, Lars B.

Alternativer til plassering utenfor hjemmet
Underveisevaluering av nærmiljøprosjekter ved Fylkesbarnevernet i Buskerud
NIBR-notat 2003:102

Nenseth, Vibeke

Bærekraftbarometer for norske byer
NIBR-notat 2003:124

Onsager, Knut og Olaf Foss

Regionale effekter av statlig politikk i Østfold
NIBR-notat 2003:107

Orderud, Geir Inge

Sammenhengen mellom jordbruket og de multifunksjonelle dimensjonene
NIBR-notat 2003:105

Pløger, John

Norsk form
– praktisk iscenesettelse av diskursiv makt
NIBR-notat 2003:103

Schmidt, Lene

BOLIG +
Rapport fra en studietur
NIBR-notat 2003:123

Strand, Arvid, Kjell Harvold og Bjørn Moen

Konsulentbedrifter og byutvikling
NIBR-notat 2003:122

Sørli, Kjetil

Nyflytting, videreflytting og annen storbydemografi
NIBR-notat 2003:111

Sørli, Kjetil

Demografi og mobilitet i Møre og Romsdal
Flyttebalanser, aldersskjevheter og framtidssutsikter
NIBR-notat 2003:101

Toresen, Jørn

Handlingsplan for eldreomsorgen
Mindre ulikheter i dekning og årsverksforbruk?
NIBR-notat 2003:113

Samarbeidsrapport**Lie, Ivar**

Regionale endringer i statleg sektor
Sysselsettingsendringer i staten 1980–2000 fordelt på regionar langs ein sentrum-periferi-dimensjon
Samarbeidsrapport 2003 NIBR/Norut NIBR Finnmark
Rapporten er publisert på NIBRs hjemmeside www.nibr.no

Ekstern publisering**Artikler i vitenskapelige tidsskrifter**

Baklien, Bergjot og Line Nyhagen Predelli
Autonomy and dependence in state cultural policy: a case study of the Foundation Culture of the Future in Sweden.
International Journal of Cultural Policy, no. 3, 2003

Hanssen, Gro Sandkjær

Retten til effektiv deltakelse: underliggende demokratiteoretiske syn i folkerettslige bestemmelser om politiske minoritetsrettigheter.
Nordisk Tidsskrift for Menneskerettigheter, nr. 4, 2003

Lorentzen, Hilde

Rettferdig fordeling av velferdsgoder.
Tidsskrift for Velferdsforskning, nr. 3, 2003

Pløger, John

(sammen med Birgitte Mazanti)
Community planning – from politicised places to lived spaces.
Journal of Housing and the Built Environment, no. 4, 2003

Predelli, Line Nyhagen

Kjønn, religion og deltakelse: en case-studie av muslimske kvinner i Oslo.
Sosiologisk tidsskrift, nr. 4, 2003

Emma Dahl: contesting the patriarchal regime of the Norwegian Missionary Society in Madagascar.
Scandinavian Journal of History, no. 2, 2003

Røe, Per Gunnar

Kommunikasjon og mobilitet i den elektroniske byen – mot en sosialt nyansert teoretisering.
Nordisk samhallsgeografisk tidsskrift, nr. 36, 2003

Skogheim, Ragnhild og Per Gunnar Røe

Makt og meningsdannelse i byutviklingen.
Nordisk arkitekturforskning, nr. 2, 2003

Sverdrup, Sidsel

Towards an evaluation of the effects of laws: utilizing time-series data of complaints
Evaluation, no. 3, 2003

Vabo, Signy Irene

Nye politiske styringsmodeller i norske kommuner – hvorfor er ikke særinteressene kommet på «rett spor»?
Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift, nr. 2, 2003

Vedeld, Trond

Democratic decentralisation and poverty reduction – exploring the linkages
Forum for Development Studies, no. 2, 2003

Artikler i andre faglige tidsskrifter**Baklien, Bergjot**

Lederspalten.
SosiologNytt, nr. 1–4, 2003

Braathen, Einar

Social funds – support or obstacle to local government reform?
Formative process research on the Local Government Reform Programme in Tanzania.
Project Brief, no. 2/2003

Falleth, Eva Irene

(sammen med Morten Edvardsen)
Grønt partnerskap – et alternativ til naturvern? Erfaringer med bruks- og verneplan og frivillige avtaler på Svanøy.
Plan, nr. 2/2003

Falleth, Eva Irene, Sissel Hovik og Knut Bjørn Stokke

Sammenligning av arealplanlegging og landskapsvern som virkemidler i forvaltningen av verneverdige områder.
Utmark, nr. 1, 2003

Foss, Olaf

Ny regionalforskning?
Regionale trender, nr. 1, 2003

Hva er ESPON?
Regionale trender, nr. 2, 2003

Guttu, Jon

Drabantbyen som skyteskive.
Fremtid for fortiden, nr. 3–4/2002

Heløe, Leif Arne

Fire alternative kommunemodeller.
Regionale trender, nr. 2, 2003

Velferdskommune uforenlig med lokaldemokrati?
Stat og styring, nr. 5, 2003

Vil demokratiet tape på større enheter?
Horisont, nr. 2, 2003

Holm-Hansen, Jørn, Lars B. Kristofersen og Trine Monica Myrvold

Familielignende oppvekstvilkår for foreldreløse i Russland.
Norges Barnevern, nr. 3/2003

Johnstad, Tom

VS2010 Innlandet: Innovasjon og verdiskaping.
Regionale trender, nr. 1, 2003

Kunnskapsbyen Oslo.
Regionale trender, nr. 2, 2003

Juvkam, Dag

Regioninndelinger og skjebnens vindskjevhet.
Regionale trender, nr. 1, 2003

Kann, Frode, Bjørn Moen og Aud Tennøy

Byggesaksreformen i Plan- og bygningssloven – koster den mer enn den smaker?
Regionale trender, nr. 1, 2003

Langeland, Ove

Hvorfor innovasjon og kapital hoper seg opp i storbyene.
Regionale trender, nr. 1, 2003

Storbyene som innovasjonssentra.
Horisont, nr. 2, 2003

Moen, Bjørn

Om ECON og ECONiseringa – noe nytt og spesielt? En kapittemelding.
Regionale trender, nr. 1, 2003



Myrvold, Trine Monica og Jøran Toresen

Har kommunestørrelse noen betydning for effektivitet og kvalitet i kommunal tjenesteproduksjon?
Regionale trender, nr. 2, 2003

Myrvold, Trine Monica og Arvid Strand

Kommunene er lite offensive i boligpolitikken.
Plan, nr. 1/2003

Mønnesland, Jan

Regionalpolitikk i globaliseringens kjølvann.
Regionale trender, nr. 2, 2003

Orderud, Geir Inge og Bjørnar Sæther

(sammen med Karen O'Brien og Guro Aandahl)
Sårbarhetskartlegging – et utgangspunkt for klimadialog.
Plan, nr. 5/2003

Pløger, John

For en demokratisk arkitekturdiskurs?
Kontur/Arkitektur, nr. 7-8, 2003

Planlegging og etikk.

Plan, nr. 6, 2003

Røe, Per Gunnar

På gjenrodde stier.
Plan, nr. 1, 2003

Schmidt, Lene

Boforn som ber seg.
Bo, nr. 5/2003

Stokke, Knut Bjørn

Forvaltning av verne- og næringsinteresser i kystsonen.
Regionale trender, nr. 1, 2003

Stigen, Inger Marie

(sammen med Ståle Opedal og Per Lægred)
Den norske sykehusreformen – balancegang mellom politisk kontroll og virksomhedsautonomi.
FLOS (Forskningscenter for Ledelse & Organisation i Sykehusvesenet)-senterets Nyhedsbrev, December 2003

Sørli, Kjetil

Bosettingspreferanser, flyttemotiver og flytteprosesser.
Regionale trender, nr. 1, 2003

Demografiske mønsterkommuner.

Regionale trender, nr. 2, 2003

Tennøy, Aud

Prediksjoner og usikkerhet i trafikkfaglige rapporter i KU.
Regionale trender, nr. 2, 2003

Vi kan sette taket, men ikke gulvet!

Plan, nr. 1/2003

Bøker, bidrag i kompendier og artikkelsamlinger og annen prosjektrapportering**Baklien, Bergljot**

(sammen med Diyanath Samarasinghe)
Alcohol and poverty in Sri Lanka
Colombo, Sri Lanka: FORUT, 2003

Braathen, Einar

O modelo nórdico de Seguridade Social.
I: Previdência social no Brasil.
Red. av V. A. Uemura.
Brazil: Fundação Perseu Abramo, 2003

Democratic decentralisation in Mozambique.

I: Community & the state in Lusophone Africa.
Red. av M. Newitt with P. Chabal and N. Macqueen.
London: King's College, 2003

Brevik, Ivar

Utfordringer i kommunenes pleie- og omsorgstjenester.
I: Velferd, virkelighet og visjoner: mot bærekraftige kommuner: kap. 11, Kommunene som velferdsyter.
(KOU 2003:3)
Oslo: Kommunenes Sentralforbund, 2003

Clausen, Sten-Erik

Plasseringer utenfor hjemmet på 1990-tallet.
I: Barn utenfor hjemmet: flytting i barnevernets regi.
Red. av Elisabeth Backe-Hansen.
Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003

Clausen, Sten-Erik og Lars B. Kristofersen

Registrert omsorgssvikt fra 1993 til 2000.
I: Barnevernboka 2003.
Red. av Jarmund Veland.
Stavanger: Senter for atferdsforskning, 2003

Gotaas, Nora (red.)

(sammen med Yngvil Grøvdal, Knut Papendorf og Kristian Andenes)
SMED underveis: en prosessevaluering av Senter mot etnisk diskriminering.
(Skriftserie 75/2003 fra Institutt for kriminologi og retts sosiologi, avdeling for retts sosiologi).
Oslo: Universitetet i Oslo, 2003

Guttu, Jon

«Den gode boligen»: fagfolks oppfatning av boligkvalitet gjennom 50 år.
(Con-text avhandling; 11)
Oslo: Arkitektthøgskolen i Oslo, 2003

Hanssen, Martin A.

The plans and programmes directive in Norway.
I: Environmental assessment of plans and programmes: Nordic experiences in relation to the implementation of the EU directive 2001/42/EC.
Red. av Tuija Hilding-Rydevik.
(Nordregio Report; 2003:4)
Stockholm: Nordregio, 2003

Vurdering av spørsmålet om alternativer ved konsekvensutredning for ilandføring fra Ormen Lange.

Notat for NOPEF.
Oslo 16. september 2003

Johnstad, Tom, Jan Erling Klausen og Jan Mønnesland

Globalisering, regionalisering og distriktpolitikk.
Oslo: Makt- og demokratiutredningen/Unipub forlag, 2003

Johnstad, Tom (red.)

(sammen med Morten Ørbeck)
En klyngeanalyse for Innlandet: forprosjektnotat.
(Østlandsforskning, Notat nr. 2003/12)
Lillehammer: Østlandsforskning, 2003

Klausen, Jan Erling og Trine Monica Myrvold

(sammen med Anne Lise Fimreite (red.), S. Kvalvåg og S. Opedal)
Styringssystem i storby: evaluering av styringssystemet i Bergen kommune.
(Rapport 4-2003 Rokkansenteret)
Bergen: Rokkansenteret, 2003

Kleven, Terje

Doubts and beliefs in Norwegian environmental bureaucracy.
I: Planning in a global area.
Red. av Andy Thornley og Yvonne Rydin.
Aldershot: Ashgate, 2003

Kleven, Terje (red.)

Vision and strategy framework for management and development of Lake Victoria Basin: main report.
Oslo: Statkraft Grøner m.fl., 2003

Vision and strategy framework for management and development of Lake Victoria Basin: baseline information report.
Oslo: Statkraft Grøner m.fl., 2003

Kristofersen, Lars B.

Barn og unge i fosterhjem og institusjoner i 1990-årene: hvorfor avsluttes tiltakene?
I: Barn utenfor hjemmet: flytting i barnevernets regi.
Red. av Elisabeth Backe-Hansen.
Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003

Langeland, Ove

(sammen med Mona Bråten)
Lønner det seg? Belønningssystemer og organisasjonseffekter i tradisjonelle og kunnskapsbaserte bedrifter.
(Fafø-rapport, 423)
Oslo: Fafø, 2003

Lien, Inger-Lise

«Å finne seg sjæl»: om innvandrerdømmens frihet, makt og motmakt.
I: Ungdom, makt og mening.
Red. av Fredrik Engelstad og Guro Ødegaard.
Oslo: Makt- og demokratiutredningen/Gyldendal Akademisk, 2003

Gjenger – et innvandringsproblem?

I: Gode formål – gale følger.

Red. av Ottar Brox, Tore Lindbekk og Sigurd Skirbekk.

Oslo: Cappelen Akademisk, 2003

Den flerkulturelle enhetsskolen.

I: Skolen er død – leve skolen.

Red. av Per Østerud.

Vallset: Oplandske Bokforlag, 2003

Myrvold, Trine Monica og Jøran Toresen

Har kommunestørrelse noen betydning for effektivitet og kvalitet i kommunal tjenesteproduksjon?

I: Er sammenslutning av kommuner svaret på KommuneNorges utfordringer? Om konsekvensene ved endring av kommunestrukturen.

Oslo: Kommuneforlaget, 2003

Mønnesland, Jan

Local government finance in the Nordic countries.

I: Regional public finances.

Red. av Jan Mønnesland.

(European research in regional science; 13)
London: Pion, 2003

Mønnesland, Jan og Bjørn Moen m.fl.

Grenseoverskridende samarbeid har gitt mersmak: sluttvurdering av Interreg IIA-programmen Ett Gränslöst samarbeite, Inre Skandinavien och Nordens gröna bälte 1995–1999.

Stockholm: NUTEK, 2003

Mønnesland, Jan og Sigrid Skålnes m.fl.

Mid-term evaluation of the Interreg IIB North Sea Region.

ECORYS Nederland BV, ECOTEC Ltd., NIBR, MR Gesellschaft für Regionalberatung GmbH, 2003

Orderud, Geir Inge

Ungdom og unge voksne i Utkant-Norge: bosettingspreferanser og oppfatninger om livet i utkantene.

I: Ung i utkant: aktuell forskning om glesbygdungdomar i Norden.

Red. av Helena Helve.

(TemaNord 2003:519)

København: Nordisk Ministerråd, 2003

Predelli, Line Nyhagen

Issues of gender, race, and class in the Norwegian Missionary Society in nineteenth century Norway and Madagascar.

Lewiston, N.Y.: Edwin Mellen Press, 2003

Uformelle veier til makt: om minoritetskvinnens politiske innflytelse.

(Makt- og demokratiutredningen, Rapportserien; 60)

Oslo: Makt- og demokratiutredningen/Unipub forlag, 2003

Contesting the mission's patriarchal gender regime: single Norwegian missionary women in nineteenth century Madagascar.

I: Gender, race and religion: Nordic missions 1860–1940.

Red. av Inger Marie Okkenhaug.
(Studia Missionalia Svecana; 91)

Uppsala: Svenska institutet för missionsforskning, 2003

Kvinneorganisasjonenes rolle i integrasjonsprosessen, eller Økt kvinnemakt? Minoritetskvinnens organisering, deltakelse og innflytelse på offentlig politikk

I: Den frivillige sektors bidrag til integrasjon af flyktninge og indvandrere i Norden.

København: Nordisk Ministerråd, 2003

Økt kvinnemakt? Minoritetskvinnens organisering, deltakelse og innflytelse på offentlig politikk.

I: Cultural diversity and integration in the Nordic welfare states. Proceedings of the 12th Nordic migration conference 2003.

Red. av Annika Forsander og Matti Similä.

Helsinki: CEREN, 2003

Schmidt, Lene

Boliger med nogo attåt: nye bofellesskap i et historisk perspektiv.

(Oppdatert nettutgave på www.husbanken.no)
Oslo: Husbanken, 2003

Bolig +: nye boligløsninger for et bedre hverdagsliv.

Oslo: Husbanken/NIBR, 2003

Stigen, Inger Marie

(sammen med Ståle Opedal og Marit Tovsen)

Flat struktur – er det veien å gå?

Oslo: Kommuneforlaget, 2003

Sørli, Kjetil

Bosetting, flytting og regional utvikling.

I: Det norske samfunn.

Red. av Ivar Frønes og Lise Kjølsvold.

Oslo: Gyldendal, 2003

Vedeld, Trond

Decentralisation and deconcentration and primary education: appraisal of two UNDP project proposals for NORAD support to Mali (sammen med N. Santcross, C. Helgø og S. Doumbia).

Oslo 15. november 2003

Vestby, Guri Mette

Medvirkning som byggstein i demokratiutvikling?

I: Ungdom, makt og mening.

Red. av Fredrik Engelstad og Guro Ødegaard.

Oslo: Makt- og demokratiutredningen/
Gyldendal Akademisk, 2003

Vestby, Guri Mette

(sammen med Trude Haram Frølich)

Ingen vei tilbake: innovative læringsmiljøer med bruk av IKT: erfaringsrapport fra Nesodden videregående skole.

Oslo: Forsknings- og kompetansenettverket IT i utdanning, Universitetet i Oslo, 2003

Kronikker og bokanmeldelser

Grødeland, Åse Berit

Svante Cornell: Autonomy and conflict: ethnoterritoriality and separatism in the South Caucasus – cases in Georgia (Uppsala: Uppsala Universitet 2002) (bokanmeldelse).
Nordisk Øst-Forum, nr. 4, 2003

Heløe, Leif Arne

Nå må vi gjøre noe med kommunene.
Aftenposten 20.9.2003

Den fjerde statsmakt. Kommunernes Landsforening i dansk politik (bokanmeldelse).
Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift, nr. 1, 2003

Sunnhet og sykdom i kulturelt perspektiv (bokanmeldelse).

Tidsskrift for Velferdsforskning, nr. 3, 2003

Langeland, Ove

Økonomiske belønningssystemer (debattinnlegg).
Aftenposten 14.12.2003

Predelli, Line Nyhagen

Minoritetskvinnens innflytelse.
Dagsavisen 27.4.2003

Frivillig organisering som kanal for kvinners politiske innflytelse. Bokanmeldelse av «Svekket kvinnemakt? De frivillige organisasjonene og velferdsstaten», red. av Nina Berven og Per Selle (2001).
Kvinneforskning, nr. 1, 2003

Anmeldelse av «Yet another sister for Africa: thirty-six female missionaries in Natal and Zululand», av Karin Sarja (Avhandling Uppsala universitet 2002).
Scandinavian Journal of History, no. 3–4, 2003



Fagkonferanser

Internasjonale konferanser og seminarer

Baklien, Bergsjot

Evaluation and development work.
Arrangert av Save the Children Norway, 9.4.2003
Paper: Opportunities and limitations of formative dialogue research projects and programmes in developing countries

Local action: alcohol, drugs and development.
Arrangert av FORUT,
Culture Club, Dambulla, Sri Lanka
11.-15.6.2003
Paper 1: Alcohol and poverty in rural areas in Sri Lanka

Paper 2: Gender based violence in Sri Lanka

LPD-conference Public policies meet local politics.
Arrangert av Norsk institutt for by- og regionforskning, Oslo 21.-22.10.2003
Paper: Formative process research in a phasing-out process

Civil society and donor-state-NGO (DOSTANGO) system.
Arrangert av The comparative research programme on NGOs, CMI og Universitetet i Bergen, Bergen 30.-31.10.2003
Paper: Norwegian NGOs, their southern partners and the strengthening of civil society: some observations from the field (sammen med Johan Helland, CMI)

Bjørnsen, Hild-Marte
Nordic regional development - policy, models and data.
Arrangert av Nordic section - Regional Science Association/SINTEF Teknologiledelse, Trondheim 5.-8.11.2003
Paper: Behavioural modelling: joint decisions

Braathen, Einar
The role of the state in the struggle against poverty.
Arrangert av CLACSO/CROP/FJN, Recife, Brasil 19.-21.3.2003
Paper: Social funds: a technocratic-clientelistic response to poverty?

III Forum sobre democracia participativa.
Arrangert av Municipality of São Paulo, São Paulo, Brasil 26.-27.5.2003
Paper: Democracia participativa e erradicação da pobreza

19th IPSA Congress: Comparative study of local government and politics.
Arrangert av International Political Science Association, Durban, Sør-Afrika 29.6.-4.7.2003
Paper: Divergence of decentralisation: a comparison of Mozambique, Tanzania and Zambia

19th IPSA Congress: Public policy, institutions and globalisation.
Arrangert av International Political Science Association, Durban, Sør-Afrika 29.6.-4.7.2003
Paper: Anti-globalisation and anti-statism: new roles of the nation-state in social policy

Local politics and development.
Konferanse arrangert av Network on Local Politics and Development og NIBR, Oslo 21.-22.10.2003
Paper: The political economy of social capital: description of a research project

Politics and poverty: Norwegian Association for Development Research annual conference 2003
Arrangert av NIBR i samarbeid med Norsk forening for utviklingsforskning (NFU), Oslo 23.-24.10.2003
Paper: Overloaded communities, sidelined district councils? Self-help and co-production in poverty-stricken Tanzania

Democratic governance.
Arrangert av Royal Norwegian Embassy, Maputo, Mosambik 3.11.2003
Paper: Democratic governance - Mozambique and Tanzania compared

Carlsson, Yngve
1st International Baltic Sea conference on crime prevention.
Arrangert av Landes-Rat für Kriminalitätsverhütung, Schleswig Holstein, Lübeck 28.-29.3.2003
Paper: Local strategies for dissolving a neo-nazi group: the case of Kristiansand, Norway

Intervensjon overfor voldelige ungdomsgrupper.
Arrangert av Reykjavik kommune, Reykjavik, 7.-9.4.2003
Paper: Foredrag og rådgivning

Feiring, Marte
7th International dilemmas for the human services conference.
Arrangert av Staffordshire University, Stoke, England 3.-5.9.2003
Paper: Reforms in municipal mental health services in Norway: high hopes, ambiguous implementation (sammen med Helge Ramsdal og Marit Helgesen)

Grødeland, Åse Berit
Blue Bird conference: Strengthening states, consolidating democracies: an agenda for state reform in Eastern Europe.
Arrangert av United Nations Development Programme og European University Institute (Firenze), Budapest, Ungarn 16.-18.5.2003
Paper: Low-level corruption in the former Soviet Union and East Central Europe

11th International anti-corruption conference.
Arrangert av Transparency International og Ministry of Justice, South Korea, Seoul, Syd-Korea 25.-29.5.2003
Paper: Informal networks and corruption in East Central Europe and the Balkans

Corruption scandals in public administration and politics.
Arrangert av Panteion University, Athen 20.-22.11.2003
Paper: Informal networks in East Central Europe and the Balkans

Haug, Marit
Seminar om evaluering.
Arrangert av OECD, Paris 30.3.2003
Paper: Impact assessment of civil society organisations: the case of Sri Lanka

Poverty and conflict in Sri Lanka.
Arrangert av CEPA, IMCAP og SLAAS, Colombo, Sri Lanka 23.-25.11.2003
Paper: Challenges for empowering community based organisations

Helgesen, Marit
7th International dilemmas for the human services conference.
Arrangert av Staffordshire University, Stoke, England 3.-5.9.2003
Paper: Reforms in municipal mental health services in Norway: high hopes, ambiguous implementation (sammen med Helge Ramsdal og Marte Feiring)

12. Nordiske kommunalforskningskonferanse.
Arrangert av Göteborg Universitet, Göteborg 28.-30.11.2003
Paper: Efficiency in service provision in UDCs in Nordic cities

Holm-Hansen, Jørn
ECPR joint sessions of workshops: Explaining environmental policy in Central Eastern Europe.
Arrangert av European Consortium for Political Research, Edinburgh, Skottland 28.3.-2.4.2003
Paper: The use of new environmental policy instruments in Latvia and Russia

Children and residential care.
Arrangert av Stockholms Universitet, Stockholm 12.-15.5.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia: preconditions and obstacles (sammen med M.V. Firsov, Lars B. Kristofersen, L.S. Malik, L.V. Mardakhaev og Trine Monica Myrvold)

IXth ISPCAN regional European conference on prevention of child abuse and neglect.
Arrangert av International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect, Warszawa, Polen 29.-31.8.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia (sammen med Trine Monica Myrvold, Lars B. Kristofersen, L. Malik, M. V. Firsov, L.V.Mardakhaev)

Russian-Nordic network on developing alternatives to traditional orphanages in Russia.

Arrangert av NIBR og Det norske universitetssenter i St. Petersburg, St. Petersburg, Russland 23.-26.11.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia (sammen med Trine Monica Myrvold, Lars B. Kristofersen, L. Malik, M. V. Firsov, L.V.Mardakhaev)

Paper: Learning across borders – a framework for analysing «policy transposition»

Hovik, Sissel

Democratic network governance conference. Arrangert av Centre for Democratic Network Governance, Roskilde University, København 22.-23.5.2003
Paper: Private – public partnership in local nature conservation in Norway (sammen med Morten Edvardsen)

6th Nordic conference on environmental social science.

Arrangert av Åbo Akademi og Turku universitet, Åbo 12.-14.6.2003
Paper: Coastal zone planning as multilevel governance?

Klausen, Jan Erling

European urban development: the future of European cohesion policy.
Arrangert av Metropolitan Research Institute (Városkutás Kft) i samarbeid med EURA og EUROCITIES, Budapest, Ungarn 28.-29.8.2003
Paper: Democratic network governance and community involvement (sammen med Gro Sandkjær Hanssen og Signy Irene Vabo)

Russia-Norway seminary.
Arrangert av Eurograd Institut, St. Petersburg, Russland 1.6.-17.11.2003
Paper: Political participation in local government

Democratic network governance conference. Arrangert av Centre for Democratic Network Governance, Roskilde University, København 22.-23.5.2003
Paper: Legitimacy, democracy, and community involvement in local governance (sammen med D. Sweeting)

Kristofersen, Lars B.

Children and residential care.
Arrangert av Stockholms Universitet, Stockholm 12.-15.5.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia: preconditions and obstacles (sammen med M.V. Firsov, Jørn Holm-Hansen, L.S. Malik, L.V. Mardakhaev og Trine Monica Myrvold)

Anglo-Norwegian child welfare seminar. Arrangert av Barne- og familiedepartementet, Svolvær 1.-3.6.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia: a project presentation (sammen med Jørn Holm-Hansen, Trine Monica Myrvold og Larisa Malik)

IXth ISPCAN regional European conference on prevention of child abuse and neglect. Arrangert av International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect, Warszawa, Polen 29.-31.8.2003
Paper 1: The longitudinal study of child welfare clients (1990-2003) in reflection of the evaluation of the interdisciplinary escalation programme on mental health for children and adults in Norway (1999-2006)

Paper 2: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia (sammen med Jørn Holm-Hansen, Trine Monica Myrvold, L. Malik, M. V. Firsov, L.V.Mardakhaev)

Russian-Nordic network on developing alternatives to traditional orphanages in Russia.
Arrangert av NIBR og Det norske universitetssenteret i St. Petersburg, St. Petersburg, Russland 23.-26.10.2003
Paper 1: Do we need a network? For what do we need a network?

Paper 2: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia (sammen med Trine Monica Myrvold, Jørn Holm-Hansen, L. Malik, M. V. Firsov, L.V.Mardakhaev)

Langeland, Ove

Reinventing regions in a global economy. Arrangert av Regional Science Association International, Pisa, Italia 12.-15.4.2003
Paper: The venture capital innovation model: urban and high-tech? (sammen med Geir Inge Orderud)

Creating, sharing and transferring knowledge: the role of geography institutions and organizations.
Arrangert av Danish Research Unit for Industrial Dynamics (DRUID), København 12.-14.6.2003
Paper: Knowledge economy and spatial clustering: the role of knowledge-intensive business services and venture capital firms in the innovation system (sammen med Heidi Wiig Aslesen, STEP)

Knowledge, education, and future societies. Arrangert av Society for advancement of socio-economics (SASE), Aix en Provence, Frankrike 26.-28.6.2003
Paper: Human capital and reward policies in «old» and «new» economy firms (sammen med Mona Bråten, Fafo)

Lien, Inger-Lise

13. World congress of criminology. Arrangert av International Society of Criminology, Rio de Janeiro, Brasil 10.-15.8.2003
Paper: Criminal gangs and their connections

Islam in South Asia.
Arrangert av The Pakistan Workshop 2003, Rook How, England 9.-11.5.2003
Paper: Local governance and democratization in Pakistan

Myrvold, Trine Monica

Children and residential care.
Arrangert av Stockholms Universitet, Stockholm 12.-15.5.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia: preconditions and obstacles (sammen med M.V. Firsov, Lars B. Kristofersen, L.S. Malik, L.V. Mardakhaev og Jørn Holm-Hansen)

IXth ISPCAN regional European conference on prevention of child abuse and neglect. Arrangert av International Society for Prevention of Child Abuse and Neglect, Warszawa, Polen 29.-31.8.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia (sammen med Jørn Holm-Hansen, Lars B. Kristofersen, L. Malik, M. V. Firsov, L.V.Mardakhaev)

Russian-Nordic network on developing alternatives to traditional orphanages in Russia.
Arrangert av NIBR og Det norske universitetssenter i St. Petersburg, St. Petersburg, Russland 23.-26.10.2003
Paper: Alternatives to orphanages in Northwest-Russia (sammen med Jørn Holm-Hansen, Lars B. Kristofersen, L. Malik, M. V. Firsov, L.V.Mardakhaev)

Nenseth, Vibeke

Nordisk forskningskonferanse om bærekraftig byutvikling.
Arrangert av NSSB og NIBR, Oslo 15.-16.5.2003
Paper: Samfunnmessig selvorganisering for en mer bærekraftig byutvikling – nye planleggingsutfordringer

Politics and knowledge – the new knowledge society.
Arrangert av Institutt for sosiologi og Institutt for administrasjon og organisasjonsteori (UiB), Bergen 21.-22.5.2003
Paper: Knowledge pluralism in environmental office



Orderud, Geir Inge

Reinventing regions in a global economy.
Arrangert av Regional Science Association
International, Pisa, Italia 12.-15.4.2003
Paper: The venture capital innovation model:
urban and high-tech? (sammen med Ove
Langeland)

New economic spaces – new economic
geographies?
Arrangert av International Geographical
Union, Vancouver, Canada 10.-15.8.2003
Paper: The house building industry
– territorial embeddedness versus circulation
and distanciation

Nordic regional development – policy, models
and data.
Arrangert av Nordic section – Regional Science
Association/SINTEF Teknologiledelse,
Trondheim 5.-8.11.2003
Paper: Flytting – motiver og prosesser

Schmidt, Lene

Nordisk møte om skolebyggeri
– forskernettverk.
Arrangert av By og byg, Statens
byggeforskningsinstitutt, København,
Hørsholm, Danmark 10.-11.4.2003
Paper: Fysisk aktivitet i skole og SFO

BOLIG+ studietur til Danmark.
Arrangert av NIBR og Boligtrivsel i Centrum,
Danmark, København 21.-23.10.2003
Paper: BOLIG+, boliger med fellesanlegg og
servicetilbud

Schou, Arild

3rd International conference on
decentralisation.
Arrangert av Center for Local and Regional
Governance, Manila, Filippinene 7.-9.10.2003
Paper: Donor support to decentralisation and
local governance

Skogheim, Ragnhild

Nordisk forskningskonferanse om bærekraftig
byutvikling.
Arrangert av NSSB/NIBR, Oslo 15.-16.5.2003
Paper: Miljøbevissthet og miljøhandlinger:
samsvar og uoverensstemmelser

Stigen, Inger Marie

17th Nordic conference on business studies.
Arrangert av Nordisk foretaksøkonomisk
forening, Reykjavik, Island 14.-16.8.2003
Paper: The Nordic hospital reform – balancing
political control and enterprise autonomy
(sammen med Ståle Opedal,
Rogalandsforskning og Per Lægred,
Rokkansenteret)

Stokke, Knut Bjørn

The network society: the new context for
planning: ACSP-AESOP third joint congress.
Arrangert av Association of Collegiate Schools
of Planning og Association of European
Schools of Planning,

Leuven, Belgia 8.-12.7.2003
Paper: The role of social capital in spatial
planning for resource management (sammen
med Yvonne Rydin, Eva Irene Falleth og Hans
Olav Bråta)

Nordic symposium «Local planning change
– new possibilities and roles».
Arrangert av Forum for utdanning i
samfunnsplanlegging, Høgskolen i
Lillehammer, NIBR, Nordregio og Sveriges
Lantbruksuniversitet,
Lillehammer 14.-16.8.2003
Paper: Partnerships in resource management
and planning: social capital and institutional
capacity as analytical frameworks

Stakeholder participation and water quality
criteria.
Arrangert av North Sea Local Implementation
of the Water Framework Directive,
Jeløy 6.-7.10.2003
Paper: Public participation in relation to the
water framework directive and the planning
and building act

Strand, Arvid

Nordisk forskningskonferanse om bærekraftig
byutvikling.
Arrangert av NSSB/NIBR, Oslo 15.-16.5.2003
Paper: Realisering av bærekraftig byutvikling
– det er vanskelig det!

Sverdrup, Sidsel

6th Conference of the European Sociological
Association: Aging societies: new sociology.
Arrangert av ESA,
Murcia, Spania 23.-26.9.2003
Paper: Measuring impact and effects of
preventive means and strategies

Sørli, Kjetil

Nordisk seminar om bostads- og
urbanforskning.
Arrangert av Universitetet i Uppsala,
Gävle, Sverige 22.-24.10.2003
Paper: Flytting og bosetting i
livsløpsperspektiv: vi følger noen årskull fra de
er barn til voksne

Tennøy, Aud

Spatial planning for sustainable development,
seminar.
Arrangert av Nordregio, Stockholm 2.-3.6.2003
Paper: Is it possible to transform the vision of
global sustainable development into local
urban planning and development?

Trafikdage på Aalborg universitet.
Arrangert av universitetet,
Aalborg, Danmark 25.-26.8.2003
Paper: Bidrar bruk av transportanalyser i
byplanleggingen til vekst i biltrafikken?

Vedeld, Trond

Politics and poverty: Norwegian Association
for Development Research annual conference
2003.

Arrangert av NIBR i samarbeid med Norsk
forening for utviklingsforskning (NFU),
Oslo 23.-24.10.2003
Paper: Democratic decentralisation and
poverty reduction – exploring the linkages

Vestby, Guri Mette

6th Conference of the European Sociological
Association: Aging Societies: new sociology
Arrangert av ESA,
Murcia, Spania 23.-26.9.2003
Paper: Digital opportunities, analytical
challenges and ethical issues

Konferanser og seminarer i Norge**Aasen, Berit**

Vietnam seminar.
Arrangert av Fiskerifaglig forum for
utviklingssamarbeid,
Bergen 30.-31.10.2003
Paper: Vietnam: fisheries, institutions and
bureaucratic systems

Baklien, Bergljot

Verdt å vite om grunnopplæringen.
Seminar arrangert av Læringscenteret,
Oslo 13.10.2003
Paper: Evaluering og
implementeringsprosesser: hvordan skal man
nyttiggjøre seg evalueringsforskningen?

SIRUS: faglig profil og presentasjon utad.
Arrangert av Statens institutt for
rusmiddelforskning, Oslo 26.-27.11.2003
Paper: SIRUS sett fra andre
samfunnsforskingsmiljøer

Brevik, Ivar

Statens seniorråds møte.
Arrangert av Sosial- og helsedirektoratet,
Oslo 6.1.2003
Paper: Utbyggingen av pleie- og
omsorgstjenestene og Handlingsplan for
eldreomsorgen – ledd i en lengre utvikling

Ledersamling.

Arrangert av Larvik kommune,
Bolkesjø 6.1.2003
Paper: Nyfattigdom – konsekvenser for barn
og unge

Møtebørs for ledere i sykehjem.
Arrangert av Faglig forum for helse- og
sosialtjenesten, Trondheim 6.2.2003
Paper: Status for utviklingen av offentlig
eldreomsorg med fokus på institusjoner, bo-
og servicesenter og omsorgsboliger

AOFs opplysningsforum for eldre.
Arrangert av AOF, Oslo 20.3.2003
Paper: De nyfattede er ikke de gamle

Nyfattigdom og organisasjonenes ansvar:
seminar.
Arrangert av Landsrådet for Norges barne- og
ungdomsorganisasjoner, Oslo 8.4.2003
Paper: Hvem er fattige i Norge i 2003?

Boligpolitikk under avvikling (?): om konflikten mellom markedsstyring og samfunnsansvar: seminar.
Arrangert av Sør-Trøndelag fylke, Trondheim 23.4.2003
Paper: Boligpolitikk under avvikling? Status og fordringer om boligsosial politikk

Seminar om melding om sosiale tjenester.
Arrangert av Bergen kommune, Bergen 27.5.2003
Paper: Sosialhjelpklienter og offentlig innsats: de nye veiene er lik de gamle - boligkompetanse, arbeid - men fordrer ny organisering

Konferanse om hva som er god kvalitet i omsorgstjenestene.
Arrangert av Faglig forum for helsetjenestene, Oslo 12.6.2003
Paper: Handlingsplan for eldreomsorgen og utbyggingen av omsorgstjenestene: ledd i en lengre utvikling

Seminar om bostedsløshet.
Arrangert av Stiftelsen Kirkens sosialtjeneste, Oslo 3.9.2003
Paper: Om fattigdom, protestantisk arbeidsmoralisme og mangel på offentlige tiltak for bostedsløse

Debattemøte.
Arrangert av Aksjonsgruppe mot nød, Fellesorganisasjonen, AUF og ungdomslagene i de politiske partiene i Bergen, Bergen 8.9.2003
Paper: Om nyfattigdom og sosialhjelpssatser i Bergen

IV norske kongress i aldersforskning: om risiko og ressurser i et aldrende samfunn.
Hurdal 6.-7.11.2003
Paper: Handlingsplan for eldreomsorgen - ledd i en lengre utvikling

Seminar om bostedsløse.
Arrangert av Trondheim kommune og Husbanken, Trondheim 28.11.2003
Paper: Svekket toleranse for andre - truer den alles rett til å bo?

Carlsson, Yngve
Fagkonferanse om vold og velferd.
Arrangert av Norges forskningsråd, Voksenåsen, Oslo 10.-11.6.2003
Paper: «Forebyggingskjøkkenet»

Samordning av tiltak og tjenester overfor barn og unge.
Konferanse arrangert av Barne- og familiedepartementet, Sosialdepartementet, Helsedepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Oslo 9.9.2003
Paper: Hvordan skal barn og unge få lett tilgjengelige tiltak og tjenester?

Faglig forum: Jakten på det gode liv.
Arrangert av NIBR 24.9.2003
Paper: «Forebyggingskjøkkenet».
Velferdskommunens problemekspansjon og den internasjonale 'programindustrien' - forskningsutfordringer

Barne- og ungdomskonferansen 2003: Samspill og samarbeid om barn og unge.
Arrangert av Barne- og familiedepartementet, Oslo 28.10.2003
Paper: Samspill og samarbeid i den spesialiserte velferdskommunen

Falleth, Eva Irene
Forvaltning og næringsutvikling i og rundt vernede områder.
Konferanse arrangert av Bygdefolkets Studieforbund, Dombås 1.4.2003
Paper: Bruk og vern i vernede områder

Seminar om kommuneplanlegging og samordnet planveiledning.
Arrangert av Fylkesmannen i Nordland, Bodø, 13.5.2003
Paper: Erfaringer med samordning av økonomiplanlegging og kommuneplanens strategiske del

Kulturlandskap - politikk og forvaltning.
Seminar arrangert av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Geiranger 20.8.2003
Paper: Virkemidler og forvaltningsmodeller i verneverdige områder

NIBR-treff 2003.
Arrangert av NIBR, Oslo 12.11.2003
Paper: Hvordan dannes nettverk: om egenorganisering og gjennomslagskraft i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane

Grødeland, Åse Berit
Seminar arrangert av Norsk utenrikspolitisk institutt, Oslo 4.6.2003
Paper: Uformelle nettverk i Øst-Europa og på Balkan

Seminar arrangert av Utlendingsnemnda, Oslo 16.6.2003
Paper: Sentral Asia: en introduksjon

Guttu, Jon
Seminar om tettstedsutvikling.
Arrangert av Øvre Romerike Utvikling, Klækken, 3.4.2003
Paper: Gode og bærekraftige tettsteder i skyggen av storbyen - hvordan utvikle gode lokalmiljøer?

Sosial boligbygging i vår tid.
Seminar arrangert av Arkitektthøgskolen i Oslo, Oslo 2003
Paper: «Ein juvel i den sosialdemokratiske orden»: om Husbankens rolle i å sikre rimelig boligkvalitet

Heløe, Leif Arne
Seminar arrangert av Troms fylkeskommune, Tromsø 23.9.2003
Paper: Utviklingen av tannlegeundervisningen i Norge

Seminar arrangert av Norsk sykepleierforbund, Oslo 4.11.2003
Paper: Gir oppgaveporteføljen i velferdskommunene rom for lokal råderett?

Holm-Hansen, Jørn
Prosjektlederkonferanse for Northern dimension partnership in public health and social wellbeing.
Arrangert av Helsedepartementet, Oslo 28.10.2003
Paper: Alternativer til institusjonsplassering: tidlige erfaringer fra et prosjekt i Arkhangelsk (sammen med Lars B. Kristofersen og Trine Monica Myrvold)

Hovik, Sissel
11. nasjonale fagkonferanse i statsvitenskap.
Arrangert av Institutt for sosiologi og statsvitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim 8.-10.1.2003
Paper: National environmental goals in search of local institutions (sammen med Marit Reitan, NTNU)

Johnstad, Tom
Artikkelskrivingsseminar.
Arrangert av VS2010-programmet, Oslo 6.3.2003
Paper: Clusters, social capital and civic entrepreneurship

NIBR-treff 2003.
Arrangert av NIBR, Oslo 12.11.2003
Paper: Kan nettverk bidra til innovasjon? Om lettmetallklynga på Raufoss-Toten



Kristofersen, Lars B.

Seminar om forskningsmessig evaluering av Opptrappingsplanen for psykisk helse.
Arrangert av Norges forskningsråd, Holmen, Asker 12.–13.6.2003
Paper: Bidrar Opptrappingsplanen for psykisk helse til at risikoutsatte barn får mer fleksible hjelpetjenester?

Prosjektlederkonferanse for Northern dimension partnership in public health and social wellbeing.

Arrangert av Helsedepartementet, Oslo 28.10.2003
Paper: Alternativer til institusjonsplassering: tidlige erfaringer fra et prosjekt i Arkhangelsk (sammen med Trine Monica Myrvold og Jørn Holm-Hansen)

Psykisk helse-konferanse.
Arrangert av Sosial- og helsedirektoratet, Oslo 11.11.2003
Paper: De risikoutsatte barna: blir de sett?

Langeland, Ove

Oslofjordregionen – en konkurransefaktor i Europa?
Konferanse arrangert av Norske Sivilingeniørers forening, Oslo 30.10.2003
Paper: Oslo – kunnskapsby og innovasjonssenter

Lien, Inger-Lise

Oppvekstbilder i et flerkulturelt samfunn.
Arrangert av Barn- og ungdomsfaglig forum, Sandefjord 26.–27.5.2003
Paper: Kjønn og ære i en flerkulturell by

Fagkonferanse om vold og velferd.
Arrangert av Norges forskningsråd, Voksenåsen, Oslo 10.–11.6.2003
Paper: Gjenger i fire byer

Barne- og ungdomskonferansen 2003: Samspill og samarbeid om barn og unge.
Arrangert av Barne- og familiedepartementet, Oslo 28.10.2003
Paper: Isolerte jenter

Har muslimer og humanetikere felles verdier?
Seminar arrangert av Humanetisk forbund, Oslo 5.11.2003
Paper: Har muslimer og humanetikere felles verdier?

Myrvold, Trine Monica

Seminar om regionalpolitikk.
Arrangert av Effekutvalget, Gardermoen 14.1.2003
Paper: Små kommuner – store oppgaver: strategier for sikring av god kommunal oppgaveløsning

Dialogen mellom innbyggerne og folkevalgte.
Seminar arrangert av Kommunenes Sentralforbund, Oslo 19.2.2003
Paper: Et offentlig rom for lokaldemokratiet

Evaluering av styringssystemet i Bergen kommune.
Arrangert av Bergen byråd, Bergen 27.2.2003
Paper: Effekten av parlamentarisk styringsmodell for de politiske organene

Evaluering av styringssystemet i Bergen kommune.
Arrangert av Bergen bystyre, Bergen 25.3.2003
Paper: Effekten av parlamentarisk styringsmodell for de politiske organene

Seminar om forskningsmessig evaluering av Opptrappingsplanen for psykisk helsevern.
Arrangert av Norges forskningsråd, Holmen, Asker 12.–13.6.2003
Paper: Et helhetlig tilbud til mennesker med psykiske lidelser?

Prosjektlederkonferanse for Northern dimension partnership in public health and social wellbeing.
Arrangert av Helsedepartementet, Oslo 28.10.2003
Paper: Alternativer til institusjonsplassering: tidlige erfaringer fra et prosjekt i Arkhangelsk (sammen med Lars B. Kristofersen og Jørn Holm-Hansen)

Seminar om kommunesammenslutninger.
Arrangert av Kommunenes Sentralforbund, Gardermoen 26.–27.11.2003
Paper: «Hvorfor være stor, når man er lykkelig som liten?» Mulige effekter av kommunesammenslutninger

Konferanse om psykisk helse.
Arrangert av Norges forskningsråd, Oslo 9.12.2003
Paper: Visjoner og realiteter i kommunenes utbygging av tjenestetilbud til mennesker med psykiske problemer

Konferanse om psykisk helse.
Arrangert av Sosial- og helsedirektoratet, Oslo 14.12.2003
Paper: Et helhetlig tilbud til mennesker med psykiske lidelser?

Nenseth, Vibeke

Byutviklingskonferanse.
Arrangert av Norges forskningsråd, Trondheim 18.–19.6.2003
Paper: Bærekraftig byutvikling – med drahjelp fra urbane aktører?

Seminar om indikatorer for bærekraftig byutvikling.
Arrangert av Miljøalliansen, Oslo 20.10.2003
Paper: Bærekraftbarometer for norske byer

Konferanse om idrett, inklusjon og modernisering.
Arrangert av Norges forskningsråd, Idrettsprogrammet, Oslo 27.–28.11.2003
Paper: Kommuneplanlegging for «idrett for alle» – eller idrett bare for dem med anlegg for det?

Orderud, Geir Inge

Regional climate impacts in Norway: workshop on research and assessments.
Arrangert av Norges forskningsråd, Klimaeffekt-programmet, Oslo 5.11.2003
Paper: Finnmark county – regional patterns

Predelli, Line Nyhagen

Konferanse for Kommunal- og regionaldepartementet.
Arrangert av Partnerforum, Oslo 23.1.2003
Paper: Minoritetskvinner og politisk innflytelse

Seminar.
Arrangert av Innvandringsavdelingen, Kommunal- og regionaldepartementet, Oslo 11.3.2003
Paper: Minoritetskvinner og politisk innflytelse

Kjønnsmakt i Norden.
Forskningskonferanse ved Universitetet i Oslo, Oslo 12.–13.6.2003
Paper: Minoritetskvinner og politisk innflytelse

Schmidt, Lene

Idrett seminar.
Arrangert av NIBR, Oslo 13.2.2003
Paper: Fysisk aktivitet i skole og SFO

KBL boligkonferanse.
Arrangert av Kommunale boligadministrasjoners landsråd, Sarpsborg 21.–22.5.2003
Paper: Det gode bomiljø

Konferanse om kvalitet i de bygde omgivelser.
Arrangert av Husbanken, Oslo 18.6.2003
Paper: BOLIG+ : byboliger med nogo attåt, fleksible boliger med servicetilbud og fellesanlegg

Boliger for eldre.
Arrangert av Time kommune, Bryne 18.8.2003
Paper: BOLIG+, boliger med service og fellesanlegg

Konferanse om idrett, inklusjon og modernisering.
Arrangert av Norges forskningsråd, Idrettsprogrammet, Oslo 27.–28.11.2003
Paper: Barn og fysisk aktivitet i skole og nærmiljø

Stigen, Inger Marie

Seminar om kommuner i omstilling.
Arrangert av Arendal kommune, Arendal 27.5.2003
Paper: Flat struktur i kommunene – erfaringer og utfordringer

Stokke, Knut Bjørn

Fra Morsa-prosjektet til EUs vanddirektiv.
Seminar arrangert av Morsa-prosjektet, Hankø 14.–15.10.2003
Paper 1: Partnerskap i miljøforvaltningen – noen faglige refleksjoner og foreløpige funn knyttet til Morsa

Paper 2: Framtidig samarbeid mellom forvaltningsaktører og medvirkning fra publikum (NGOere) i Morsa i lys av EUs vanddirektiv

Strand, Arvid

Seminar om bærekraftig utvikling.
Arrangert av NIBR, Sundvollen 20.3.2003
Paper: NIBR - et bærekraftig institutt? For en bærekraftig utvikling?

KBL boligkonferanse.

Arrangert av Kommunale boligadministrasjoners landsråd, Sarpsborg 21.-22.5.2003
Paper: Kommunal boligpolitikk - fragmentert og reaktiv

Sverdrup, Sidsel

Seminar om forskningsmessig evaluering av Opptrappingsplanen for psykisk helse.
Arrangert av Norges forskningsråd, Holmen, Asker 12.-13.6.2003
Paper: Befolkningens holdninger til og kunnskap om psykisk helse og psykiske lidelser

Sørli, Kjetil

Seminar om distriktenes framtid.
Arrangert av Distriktskommisjonen (regjeringsutvalg), Molde 14.5.2003
Paper: Bosettingspreferanser, flyttemotiver og flytteprosesser

Tennøy, Aud

Vann i by: utfordringer og muligheter for veg og VA: NIF-kurs.
Arrangert av Norske Sivilingeniørers Forening, Stavanger 16.6.2003
Paper: Flom i by - plan- og bygningsloven og arealplanlegging som virkemidler for å redusere flom og flomskader

Planlegging på sentralt og regionalt nivå.
Arrangert av Norges landbrukskøleskole, Ås 26.9.2003
Paper: Samordnet areal- og transportplanlegging

Vabo, Signy Irene

Seminar om kommunal organisering.
Arrangert av et ad hoc organisasjonsendringsutvalg i Oppedgård kommune, Kolbotn, Oppedgård 17.2.2003
Paper: Om funksjonsmodell og komitémodell

Seminar om kommuneloven - 10 år etter.
Arrangert av Kommunal- og regionaldepartementet, Oslo 2003
Paper: De folkevalgte i kommunene - hvilke roller kan de ha?

Kommunal organisering.
Arrangert av kommunestyret i Oppedgård kommune, Kolbotn, Oppedgård 12.3.2003
Paper: Om alternative politiske styringsmodeller

Etterutdanningskonferanse.
Arrangert av Norsk Statsvitenskapelig Forening, Soria Moria, Oslo 6.3.2003
Paper: Den nye kommunen og velferdsstaten

Prosjekter, prosjektledere og oppdragsgivere

Gruppe for regionalforskning

Arbeidstilbudstilpasning i landbrukshushold

Bjørnsen, Hild-Marte
Norges forskningsråd

Strategic decisions on Norwegian farm households

Bjørnsen, Hild-Marte
Norges forskningsråd

En komparativ analyse av norsk og svensk regionalpolitikk

Foss, Olaf
Norges forskningsråd

OECD territorial database

Foss, Olaf
Kommunal- og regionaldepartementet

Territorial patterns and implications of socio-economic change in the Nordic peripheries

Foss, Olaf
Nordregio

The spatial effects of demographic trends and migration

Foss, Olaf
Institutet för tillväxtpolitiska studier, Sverige

The role, specific situation and potentials of urban areas as nodes in a polycentric development

Foss, Olaf
Ministry of the Interior, Luxembourg

ESPON - contact point

Foss, Olaf
Kommunal- og regionaldepartementet

Verdiskaping i innlandet

Johnstad, Tom
Morgenlandet AS





BAS-regionar i Nordland

Juvkam, Dag
Nordland fylkeskommune

Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

Kann, Frode
Miljøalliansen AS

Storbyene som arena for kunnskapsrik kapital

Langeland, Ove
Norges forskningsråd

Nordic innovation

Langeland, Ove
Lunds universitet

Belønningssystemer og organisasjonseffekter

Langeland, Ove
Forskningstiftelsen FAFO

Evaluering av plan- og bygningsloven

Langeland, Ove
Norges forskningsråd

Indikatorer for pleie- og omsorgstjenester

Langeland, Ove
Oslo kommune

Kjensvatn kraftverk (Pandamodellen)

Moen, Bjørn
Statkraft

Forskningsleder Regional utvikling

Onsager, Knut
Norges forskningsråd

Områdestudie Sørøstlandet

Onsager, Knut
Norges forskningsråd

Fellesprosjektet, overgripende data og analyseprosjekt

Onsager, Knut
Norges forskningsråd

Norske storbyer fra hovedkontorbyer til filialbyer?

Onsager, Knut
Norges forskningsråd

Regional utvikling – bokprosjekt

Onsager, Knut
Norges forskningsråd

Områdestudium i Østfold

Onsager, Knut
Kommunal- og regionaldepartementet

Clusters and innovations

Onsager, Knut
Norges forskningsråd

Klyngeperspektiv i regional- og distriktpolitikken

Onsager, Knut
Kommunal- og regionaldepartementet

Multifunksjonalitet i landbruket

Orderud, Geir Inge
Norges forskningsråd

Regionaløkonomiske virkninger av klimaendringer

Orderud, Geir Inge
Norges forskningsråd

Boligbygging i byregioner

Orderud, Geir Inge
Norges forskningsråd

European harmonised procedures for quantification of nutrient losses from diffuse sources (Euroharp)

Orderud, Geir Inge
Norsk institutt for vannforskning/EU

Kvarken-Midtskandia

Skålnes, Sigrid
Nordregio

Evaluering av forvaltningsordning i Sametinget

Skålnes, Sigrid
Miljøverndepartementet

Lokal valgdrag i Nittedal kommune

Skålnes, Sigrid
Kommunal- og regionaldepartementet

Interreg IIIA Norden

Skålnes, Sigrid
Nutec Sverige

Mid term evaluation of Interreg IIIB North Sea Region Programme

Skålnes, Sigrid
ECORYS – NEI, Nederland

Demografi og mobilitet i Møre og Romsdal

Sørli, Kjetil
Møre og Romsdal fylkeskommune

Returnigrasjon

Sørli, Kjetil
Norges forskningsråd

Folketallsindikatorer

Sørli, Kjetil
Troms fylkeskommune

Flytting – kunnskapsstatus

Sørli, Kjetil
Norges forskningsråd

Fylkesdelplan for handel, service og senterstruktur i Buskerud

Vanberg, Vidar
Buskerud fylkeskommune

Fylkesdelplan for Vestfold

Vanberg, Vidar
Vestfold fylkeskommune

Stedsanalyse Kongsberg

Vanberg, Vidar
Kongsberg kommune

Gruppe for demokrati og offentlig styring

**Brukerdeltakelse og brukervedvirkning
Evaluering av opptrappingsplanens fokus på brukere**

Helgesen, Marit
Norges forskningsråd

Opptrappingsplanens bidrag til styrking av kompetansen i det psykiske helsevern

Helgesen, Marit
Norges forskningsråd

Foreldres motiver for valg av privatskole

Helgesen, Marit
Utdannings- og forskningsdepartementet

Offentlig planlegging, bærekraftig forvaltning og naturbasert næringsutnyttelse

Hovik, Sissel
Norges forskningsråd

Planlegging og vern i sjø

Hovik, Sissel
Norges forskningsråd

Effekter og konsekvenser ved endring av kommunestruktur

Hovik, Sissel
Kommunenes Sentralforbund

Regional kystsoneplanlegging

Hovik, Sissel
Norges forskningsråd

Utviklings SIP Nedbørfelt

Hovik, Sissel
Norges forskningsråd

Regional kystsoneplanlegging

Hovik, Sissel
Norges forskningsråd

Nordisk sammenlignende bydelsprosjekt

Klausen, Jan Erling
Göteborg universitet

Participation, leadership and urban sustainability

Klausen, Jan Erling
University of Bristol

Statlig tilsyn med kommunesektoren

Klausen, Jan Erling
Kommunal- og regionaldepartementet

Kommunikasjonen mellom innbyggerne og politikere i folkeavstemninger

Klausen, Jan Erling
Kommunal- og regionaldepartementet

Dialogen mellom regional stat og kommune

Klausen, Jan Erling
Kommunal- og regionaldepartementet

Velferdsstatens klageinstanser – hvor rettferdige?

Lorentzen, Hilde
Norges forskningsråd

Demokrati og styring – bistandsavtale

Lorentzen, Hilde
Norges forskningsråd

Organisatoriske effekter av kommunens arbeid med opptrappingsplanen for psykisk helse

Myrvold, Trine Monica
Norges forskningsråd

Bergen kommune, styringsmodell

Myrvold, Trine Monica
Rokkan-senteret

Levende lokaldemokrati: dialogen mellom folkevalgte og innbyggerne

Myrvold, Trine Monica
Kommunenes Sentralforbund

Politisk deltakelse og organisering i det flerkulturelle Norge

Predelli, Line Nyhagen
Norges forskningsråd

Evaluering av statlig eierskap og foretaksmodell

Stigen, Inger Marie
Sosial- og helsedepartementet

Flat struktur og resultatenheter – utfordringer i kommunal ledelse

Stigen, Inger Marie
Kommunenes Sentralforbund

Fylkeskommunal parlamentarisme i Nordland

Stigen, Inger Marie
Høgskolen i Bodø

Konsulentbruk i staten

Stigen, Inger Marie
Riksrevisjonen

IKT og lokaldemokratiet

Stigen, Inger Marie
Norges forskningsråd

Organisasjonsdatabasen

Vabo, Signy Irene
Kommunal- og regionaldepartementet

Evaluering av modellkommuneforsøket

Vabo, Signy Irene
Kommunal- og regionaldepartementet

Nye modeller for organisering av kommunal og statlig sektor

Vabo, Signy Irene
Norges forskningsråd

Gruppe for velferds- og levekårsforskning

Følgforskning, Moneragala Integrated Rural Development Programme (MONDEP)

Baklien, Bergljot
NORAD

Referansegruppe forskningsevalueringer

Baklien, Bergljot
Læringscenteret

Alkohol og fattigdom på Sri Lanka

Baklien, Bergljot
Solidaritetsaksjonen for utvikling (FORUT)

Tilstandsrapport, Læringscenteret

Baklien, Bergljot
Læringscenteret

Følgforskning, konsept, metodisk tilnærming og erfaringer

Baklien, Bergljot
NORAD

Frafall i videregående opplæring

Baklien, Bergljot
Læringscenteret

Forbrukeres preferanser i forhold til valg av produkter

Bratt, Christopher
Norges forskningsråd

Offentlig og privat ansvar for velferd

Bratt, Christopher
Kommunenes Sentralforbund

Ungdomsundersøkelse i Drammen

Bratt, Christopher
Drammen kommune

Kommunal eldreomsorg og utfordringer

Brevik, Ivar
Kommunenes Sentralforbund

Boligpreferanser 50+ i Asker

Brevik, Ivar
Asker kommune

Aksjonsforskning – rasisme

Carlsson, Yngve
Barne- og familiedepartementet

Rasisme og diskriminering i Nedre Eiker

Carlsson, Yngve
Nedre Eiker kommune

Fysisk aktivitet, lokal tilhørighet og sosial integrasjon

Carlsson, Yngve
Kultur- og kirke departementet

Gateakademiet Kristiansand

Carlsson, Yngve
Kristiansand kommune

Tett på Furuset

Carlsson, Yngve
Barne- og familiedepartementet
Justis- og politidepartementet
Oslo kommune

Utbredelse av partnervold i Norge

Clausen, Sten-Erik
Norges forskningsråd

Levekår og marginalisering blant barn

Clausen, Sten-Erik
Norges forskningsråd

Lokalbaserte tiltak innen barnevernet

Feiring, Marte
Oslo kommune, Byråd for helse og sykehus

Evaluering av senter mot etnisk diskriminering

Gotaas, Nora
Kommunal- og regionaldepartementet

Evaluering av «Brobyggerprosjektet»

Gotaas, Nora
Primærmedisinsk verksted

Evaluering av prosjektet «Musikk i fengsel og frihet»

Gotaas, Nora
Norsk musikkråd

Sosialklienters situasjon ved Forløpsdatabasen Trygd (FD-trygd)

Haaland, Thomas
Oslo kommune, Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester

Ungdomsundersøkelse i Skedsmo kommune

Haaland, Thomas
Skedsmo kommune

Risikoutsatte barn og fleksible hjelpe tjenester

Kristofersen, Lars B.
Norges forskningsråd

Fylkesbarnevernet i Buskerud

Kristofersen, Lars B.
Buskerud fylkeskommune

Alternatives to orphanages in Northwest Russia

Kristofersen, Lars B.
Nordisk Ministerråd

Velferdssamfunnets møte med ungdomsgjenger – en studie av fire byer

Lien, Inger-Lise
Norges forskningsråd
Kristiansand kommune
Norsk Utenrikspolitisk Institutt



Pakistan demokrati

Lien, Inger-Lise
Kommunenes Sentralforbund

De etniske nettverkens rolle for å forhindre gjengriminalitet

Lien, Inger-Lise
Kommunal- og regionaldepartementet
Utlendingsdirektoratet

Befolkningens holdninger til og kunnskap om psykisk helse og psykiske lidelser

Sverdrup, Sidsel
Norges forskningsråd

Brukermedvirkning: idealer og realiteter

Sverdrup, Sidsel
Norges forskningsråd

Nye møter mellom lærere og elever foran skjermen?

Vestby, Guri Mette
Universitetet i Oslo

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi i Oslo indre øst

Vestby, Guri Mette
Universitetet i Oslo

Stedsutviklingsprosessen for Skotterud

Vestby, Guri Mette
Hedmark fylkeskommune

Ekspertkomite Europarådet

Vestby, Guri Mette
Barne- og familiedepartementet

Gruppe for miljørettet planforskning

Kystsoneplan Hambantota
Arnesen, Odd Eirik
Norsk institutt for vannforskning

Institutional analysis Ethiopia

Arnesen, Odd Eirik
Verdensbanken

Business experience exchange programme

Arnesen, Odd Eirik
Selskabet for Norges Vel

Kommunal forvaltning av Setesdal landskapsvernområde

Falleth, Eva Irene
Direktoratet for naturforvaltning

Spatial planning as strategy for sustainable development

Falleth, Eva Irene
Norges forskningsråd

Arealspill i norske kommuner

Falleth, Eva Irene
Norges forskningsråd

Idrett i skole og skolefritidsordningen

Guttu, Jon
Norges forskningsråd

Bovaner blant etniske minoriteter

Guttu, Jon
Oslo Bolig- og Byplanforening

Nordic experiences of strategic environmental assessment

Hanssen, Martin A.
Nordregio

Vurdering av spørsmål om alternativer ved konsekvensutredning

Hanssen, Martin A.
NOPEF

Opplæringsopplegg for forvaltningen

Hanssen, Martin A.
Miljøverndepartementet

Bærekraftig byutvikling

Nenseth, Vibeke
Norges forskningsråd

Makt i planleggingen – bruken av idrettsanlegg

Nenseth, Vibeke
Norges forskningsråd

MI temadag

Nenseth, Vibeke
Miljøalliansen

Nordiske bypolitiske tiltak

Nenseth, Vibeke
Statens byggeforskningsinstitutt (Danmark)

Etikk i byplanleggingen

Pløger, John
Norges forskningsråd

Kulturoppfølgingsprogram

Pløger, John
Statsbygg

Den elektroniske byen

Røe, Per Gunnar
Norges forskningsråd

Landskap under press

Skogheim, Ragnhild
Norsk institutt for kulturminneforskning

Byggedetaljblad

Schmidt, Lene
Norges byggforskningsinstitutt

Boliger med nogo attåt, brosjyre

Schmidt, Lene
Den Norske Stats Husbank

Studietur Bolig+

Schmidt, Lene
Den Norske Stats Husbank

Verdsetting av rekreasjonsområder

Skogheim, Ragnhild
Norges forskningsråd

Vassdragsforvaltning Interreg

Stokke, Knut Bjørn
Norsk institutt for vannforskning

Kommuneplanlegging som redskap for tilgjengelighet for funksjonshemmede

Stokke, Knut Bjørn
Miljøverndepartementet

Konsulentbedrifter og byplanlegging

Strand, Arvid
Norges forskningsråd

Kulturminner og kulturminneforvaltning

Strand, Arvid
Miljøverndepartementet

European spatial development perspective

Strand, Arvid
Miljøverndepartementet

Planlegging i Nordland

Strand, Arvid
Fylkesmannen i Nordland

Rikspolitiske retningslinjer jordvern

Strand, Arvid
Norges forskningsråd

Opplæringsprogrammet Hus og helse - evaluering

Tennøy, Aud
Statens byggetekniske etat

Gruppe for miljø- og utviklingsforskning

Fisheries adaptation and marine resource management under impact of economic reform

Aasen, Berit
Norges forskningsråd

Strateginotat fiskerisamarbeid Vietnam

Aasen, Berit
NORAD

Referansegruppe for Norwegian Trust Fund for Environmentally and Socially Sustainable Development (NTFESSD)

Aasen, Berit
Utenriksdepartementet

Knowledge base of fisheries management

Aasen, Berit
Institutt for fiskeriforvaltning (Danmark) / EU

Gjennomgang og appraisal av Asian Institute of Technology

Aasen, Berit
NORAD

Desentralisering Etiopia

Aasen, Berit
NORAD

Bistand i konfliktsituasjoner, Eritrea

Aasen, Berit
NORAD

Sluttevaluering av Ninh Binh

Aasen, Berit
NORAD

Arbeidet til norske frivillige organisasjoner

Aasen, Berit
Utenriksdepartementet

HIV/AIDS and decentralisation

Aasen, Berit
NORAD

Assessment of annual meeting documentation of Sekong ethnic people's development project

Aasen, Berit
NORAD

Building capacity for development research at the Research Centre for Applied Geography

Aasen, Berit
NORAD

Desk pre-appraisal fase II fiskerilov

Aasen, Berit
NORAD

Review av FoU, fiskerisektoren i Vietnam

Aasen, Berit
NORAD

Styresett i Vietnam

Aasen, Berit
NORAD

Local politics and development

Aasen, Berit
Universitetet i Oslo

Agricultural production, organisation and marketing in Sri Lanka Horticultural Sector

Arnesen, Odd Eirik
Royal Norwegian Embassy, Colombo

Changes in local governance

Braathen, Einar
NORAD

Citizens and local elections

Braathen, Einar
NORAD

NGO bargaining power at the municipal level in South East Europe

Grødeland, Åse Berit
Norges forskningsråd

Conditionality, corruption and informal networks: an analysis of corruption in the spheres of public procurement, party funding, lobbying and the judiciary in the Czech Republic, Slovenia, Bulgaria and Romania

Grødeland, Åse Berit
Norges forskningsråd

Kommunesamarbeid Norge Bosnia

Holm-Hansen, Jørn
Kommunenes Sentralforbund

Følgforskning Tanzania

Kleven, Terje
Research on Poverty Alleviation, Tanzania

Lake Victoria vision

Kleven, Terje
Statkraft Grøner AS

Malawi poverty alleviation sustainability review

Schou, Arild
University of Sussex

Rapport fra The Ministry of Planning and International Cooperation (MOPIC)

Schou, Arild
NORAD

Miljøsam arbeidet med Indonesia

Tesli, Arne
Direktoratet for naturforvaltning

Social capital, local government and poverty reduction

Tesli, Arne
Norges forskningsråd South Africa/Norway Programme

Konsekvensutredninger- felles SIP for Miljøinstituttet

Tesli, Arne
Norges forskningsråd

Integrating social and environmental concerns in development programmes

Tesli, Arne
NORAD

Sino-Norway Social Policy Forum

Tesli, Arne
Norges forskningsråd

Registrerte konsekvensutredninger 1991-2001

Tesli, Arne
Miljøverndepartementet

India watershed development project

Vedeld, Trond
FAO

Decentralisation/education in Mali

Vedeld, Trond
NORAD

Redaksjon:
NIBRs ressursavdeling

Grafisk design:
LaVie Kommunikasjon AS

Foto:
Paul Sutter
Petter Strømsted

Trykk:
Nordberg Trykk AS



Gaustadalléen 21
Postboks 44, Blindern
0313 Oslo

Telefon 22 95 88 00

Telefaks 22 60 77 74

E-post nibr@nibr.no

www.nibr.no

